

Välinehuoltoalan, perustason ensihoidon ja hyvinvointiteknologian kokeilut 2014–2019

VÄLIRAPORTTI VUODELTA 2015 JA
KOEILUJEN TOTEUTUSSUUNNITELMAT
VUOSILLE 2016–2019

Laatijat: Seija Kangas, Janne Nurminen ja Marja Veikkola

29.2.2016

Sisällys

1	Välinehuoltoalan, perustason ensihoidon ja hyvinvointiteknologian kokeilut	1
2	Kokeilujen väliraporttien koonti vuodelta 2015	3
2.1	Välinehuoltoalan kokeilu	3
2.2	Perustason ensihoidon kokeilu	11
2.3	Hyvinvointiteknologian kokeilu	20
3	Yhteenveto	28
4	Koordinoijan arvio kokeilujen edistymisestä.....	34
5	LIITTEET	37

1 Välinehuoltoalan, perustason ensihoidon ja hyvinvointiteknologian kokeilut

Opetus- ja kulttuuriministeriö on käynnistänyt syksyllä 2013 kolme kokeilua, joiden tavoitteena on vastata sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristön ja palvelurakenteen muutoksiin ja muutosten edellyttämiin uusiin osaamistarpeisiin. Kokeilujen avulla kehitetään erityisesti välinehuoltoalaan, ensihoitoon ja hyvinvointiteknologiaan suuntautuneita ammatillisia perustutkintoja.

Kokeilut toteutetaan seuraavissa ammatillisissa perustutkinnoissa ja niiden osaamisaloilla:

1. Välinehuoltoalan perustutkinto, tutkintonimike välinehuoltaja (perustutkintokokeilu sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla).
2. Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, perustason ensihoidon osaamisala.
Tutkintonimike perustason ensihoitaja, ensihoitaja (pt) tai ensihoitaja perustaso (osaamisalakokeilu sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla). Tutkintonimike ratkaistaan kokeiluohjelman yhteydessä. Tutkinnon perusteita muutetaan kokeiluohjelmassa niin, että tutkintoa on mahdollista painottaa nykyistä enemmän ensihoito-osaamiseen.
3. Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto, hyvinvointiteknologia-asentaja
Sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinto, turvalaiteasentaja
Kone- ja metallialan perustutkinto, hyvinvointilaitteasentaja.

Opetushallitus vastaa kokeilujen organisoimisesta ja koordinointiin liittyvän valtionavustuksen myöntämisestä. Kokeilujen koordinoijaksi on valittu joulukuussa 2013 Oulun seudun koulutuskuntayhtymä (Osekk). Opetushallitus on hyväksynyt 27.6.2014 kokeiluja ohjaavan kokeiluohjelman ja tarkistanut sen 13.5.2015 TUTKE-lainsäädännön mukaiseksi 1.8.2015 alkaen. Kokeiluja ohjaa kokeilukohtaiset jaokset sekä kaikkia kokeiluja kokeilujen ohjausryhmä. Opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut kokeilukohtaiset jaostot sekä ohjausryhmän. Opetushallitus on nimennyt jaostojen sihteerit kokeiluun osallistuvien koulutuksen järjestäjien verkostosta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on jatkanut 3.2.2016 välinehuoltoalan perustutkinnon ja sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon, perustason ensihoidon osaamisalan kokeilujen järjestämislupia vuoden 2019 loppuun ja tarkistanut kokeiluun osallistuvien koulutuksen järjestäjien järjestämisluvut sen mukaisiksi. Opetushallitus antaa ohjeet ja päättää hyvinvointiteknologian osaamisalan kokeilujen jatkumisesta vuoden 2019 loppuun.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt seuraaville koulutuksen järjestäjille järjestämisluvan kokeiluihin.

Taulukko 1. Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämät järjestämisluvat koulutuksen järjestäjille

Tutkinto	Koulutuksen järjestäjät
Välinehuoltoalan pt	1. Amiedu 2. Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia 3. Etelä-Savon koulutus Oy / Etelä-Savon ammattiopisto 4. Helsingin kaupunki / Stadin ammattiopisto ja Stadin aikuisopisto 5. Oulun seudun koulutuskuntayhtymä, Osekk 6. Savon koulutuskuntayhtymä 7. Turun kaupunki / Turun ammatti-insituutti, Aikuiskoulutus
Sosiaali- ja terveysalan pt: perustason ensihoidon osaamisala	1. Oulun seudun koulutuskuntayhtymä, Osekk 2. Savon koulutuskuntayhtymä 3. Helsingin kaupunki / Stadin ammattiopisto ja Stadin aikuisopisto 4. Jyväskylän koulutuskuntayhtymä / Jämsän ammattiopisto 5. Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Sedu
Kone- ja metallialan pt: hyvinvointiteknologiaan painottuva osaamisala	1. Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia 2. Etelä-Savon koulutus Oy / Etelä-Savon ammattiopisto 3. Tampereen kaupunki / Tampereen seudun ammattiopisto, TREDU
Sähkö- ja automaatiotekniikan pt: hyvinvointiteknologiaan painottuva osaamisala	1. Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia 2. Etelä-Savon koulutus Oy / Etelä-Savon ammattiopisto 3. Päijät-Hämeen koulutuskonserni 4. Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Sedu 5. Tampereen kaupunki / Tampereen seudun ammattiopisto, TREDU
Tieto- ja tietoliikennetekniikan pt: hyvinvointiteknologiaan painottuva osaamisala	1. Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia 2. Etelä-Savon koulutus Oy / Etelä-Savon ammattiopisto 3. Oulun seudun koulutuskuntayhtymä, Osekk 4. Päijät-Hämeen koulutuskonserni 5. Sastamalan koulutuskuntayhtymä 6. Savon koulutuskuntayhtymä 7. Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Sedu 8. Tampereen kaupunki / Tampereen seudun ammattiopisto, TREDU
Koordinointi	Oulun seudun koulutuskuntayhtymä

Opetushallituksen kokeiluohjelman mukaan koulutuksen järjestäjät laativat vuosittain väliraportit ja loppuraportin kokeilun päättyessä. Opetushallitus on antanut kokeiluohjelmassa ohjeen väliraporttien sisällöstä. Väliraportissa tulee tarvittavin osin eritellä ammatillisen peruskoulutuksen sekä näyttötutkintojen näkökulmia kokeilujen toteutukseen. Väliraportti sisältää kuvauksen kokeilun toteutuksesta, tuloksista ja alustavan arvioinnin suhteessa tavoitteisiin ja tuloksiin sekä mahdollisia ehdotuksia kokeiluohjelmaa ja tutkinnon perusteista koskevista muutoksista.

Oulun seudun koulutuskuntayhtymä on toteuttanut väliraporttien sekä koulutuksen järjestäjien toteutussuunnitelmien koonnit verkon kautta Webropol-järjestelmän avulla 2.1.–23.1.2015. Välinehuoltoalan, perustason ensihoidon ja hyvinvointiteknologian kokeilujen ohjausryhmä on hyväksynyt 2.11.2015 vuo-

delle 2016 arviointisuunnitelman, jonka arviointikysymykset on huomioitu vuoden 2015 väliraportin kyselylomaketta laadittaessa. Tavoitteena on tarkentaa kokeilujen koulutusprosessien työelämävastavuutta koulutuksen järjestäjän näkökulmasta.

Tämä välinehuoltoalan, perustason ensihoidon ja hyvinvointiteknologian kokeilujen raportti on koonti vuosina 2014 ja 2015 käynnistyneistä kokeiluista koulutuksen järjestäjien antamien väliraporttien pohjalta. Raporttiin on myös koottu koulutuksen järjestäjien ilmoitukset uusien kokeilujen käynnistymisistä vuosina 2016–2019. Väliraporttien tulokset esitellään suhteessa kokeiluohjelmassa määriteltäviin tavoitteisiin sekä arviointisuunnitelman kysymyksiin.

2 Kokeilujen väliraporttien koonti vuodelta 2015

2.1 Välinehuoltoalan kokeilu

Taulukossa 2 esitetyt koulutuksen järjestäjät aloittivat välinehuoltoalan perustutkinnon kokeilun vuosina 2014–2015. Taulukkoon on koottu tiedot koulutuksen järjestäjistä, koulutuksen järjestämisuodosta, opiskelijamäärästä sekä alkamis- ja päättymisajankohdista.

Taulukko 2. Välinehuoltoalan perustutkinto, vuosina 2014–2015 käynnistyneet kokeilut

Koulutuksen järjestäjä	Kokeilun toteutusmuoto	Aloitta- neet	Eronneet	Opiskelija- määrä 31.12.2015	Koulutuksen alkamis- päivä	Koulutuksen suunniteltu päättymis- ajankohta
Amiedu	Näyttötutkinto, oppilaitosmuotoinen.	15	6	9	27.10.2014	17.06.2016
Amiedu	Näyttötutkinto, oppilaitosmuotoinen (mukana 3 oppisopimusopiskelijaa)	15	7	8	25.05.2015	27.01.2017
Espoon seudun koulutuskuntayhtymä, Omnian ammattiopisto	Ammatillinen peruskoulutus, oppilaitosmuotoinen	17	10	0	11.08.2015	31.12.2015
Etelä-Savon koulutus Oy, Etelä-Savon ammattiopisto	Ammatillinen peruskoulutus, oppilaitosmuotoinen	10	2	8	10.08.2015	31.05.2018
Helsingin kaupunki, Stadin aikuisopisto	Näyttötutkinto, oppilaitosmuotoinen	12	3	8	10.08.2014	31.05.2016
Helsingin kaupunki, Stadin ammattiopisto	Ammatillinen peruskoulutus, oppilaitosmuotoinen	15	5	12	07.01.2015	31.05.2017
Oulun seudun koulutuskuntayhtymä, Oulun seudun ammattiopisto	Näyttötutkinto, oppilaitosmuotoinen	24	8	16	10.09.2014	04.05.2016
Oulun seudun koulutuskuntayhtymä, Oulun seudun ammattiopisto	Ammatillinen peruskoulutus, oppilaitosmuotoinen	22	1	21	07.09.2015	31.05.2017
Savon koulutuskuntayhtymä, Savon ammatti- ja aikuisopisto	Näyttötutkinto, oppilaitosmuotoinen	16	5	11	01.09.2014	31.05.2016
Turun kaupunki, Turun ammatti-instituutti, Aikuiskoulutus	Näyttötutkinto, oppilaitosmuotoinen	20	4	16	10.09.2014	31.05.2016
Turun kaupunki, Turun ammatti-instituutti, Aikuiskoulutus	Näyttötutkinto, oppilaitosmuotoinen	20	2	18	01.09.2015	31.05.2017
Yhteensä		186	53	127		

Vuonna 2014 ja 2015 on seitsemän koulutuksen järjestäjää aloittanut yhteensä **11 välinehuoltoalan perustutkinnon kokeilua**. Helsingin kaupungin Stadin ammattiopisto toteuttaa kokeilun ammatillisena peruskoulutuksena ja Stadin aikuisopisto näyttötutkintona; he ovat laatineet erilliset raportit, jotka poikkeavat toisistaan. Vuodelta 2015 laadittiin yhteensä kahdeksan väliraporttia. Vuosina 2014–2015 alkaneista kokeiluista seitsemän järjestetään näyttötutkintona ja neljä ammatillisena peruskoulutuksena. Espoon seudun koulutuskuntayhtymän Omnian ammattiopisto yhteyshenkilö ilmoitti tammikuussa 2016, että he ovat lopettaneet kokeilun opiskelijoiden vähäisyyden vuoksi. Jäljelle jääneet opiskelijat ohjattiin Omnian muihin tutkintoihin opiskelemaan. Omnia laati väliraportin vuodelta 2015 ja se on sisällytetty väliraporttiin.

Välinehuoltoalan perustutkinnon kokeiluissa opiskeli **127 opiskelijaa** vuoden 2015 lopussa. Eronneita opiskelijoita oli yhteensä 53 eli 28 % aloittaneista. Eroamisen pääasiallisina syinä olivat terveydelliset syyt (23 % ilmoitetuista), opintoalan väärä valinta (20 %), taloudelliset vaikeudet (17 %). Muita ilmoitettuja syitä olivat siirtyminen toiseen koulutukseen tai työelämään, perhesyyt, opiskeluhaluttomuus ja koulutuksen pituus.

Kokeilujen järjestäminen ja resurssit

Välinehuoltoalan perustutkinnon kokeilut aloittaneet koulutuksen järjestäjät ilmoittavat, että koulutuksen järjestäminen **ei juurikaan poikkea** (95 % kaikista vastauksista) tavanomaisesta koulutuksen järjestämisestä **ohjauksen ja opetuksen järjestämisen osalta** (tiedottaminen, opiskelijaksi ottaminen, henkilökohtaistaminen, opiskeluhuolto, opinto-ohjaus, pedagogiset ratkaisut ja työssäoppiminen). Kaksi koulutuksen järjestäjä on todennut, että työssäoppimisen järjestäminen poikkeaa joltain osin tai paljon tavanomaisesta toiminnasta.

Tiedottamisessa käytetään koulutuksen järjestäjien tavanomaisia kanavia (www-sivut, opinto-oppaat, infotilaisuudet oppilaitoksissa ja työpaikoilla). **Opiskelijavalinnat** tehdään pääosin kaksivaiheisesti: Ensin sähköisen hakumenettelyn kautta valitut hakijat kutsutaan haastatteluun ja hakeutumisvaiheen keskusteluun. Sen jälkeen tehdään valinnat koulutukseen / tutkinnon suorittamiseen.

Kaikki koulutuksen järjestäjät ilmoittavat, että **pedagogiset ratkaisut eivät poikkea** tavanomaisesta koulutuksen järjestämisestä. Erilaisia pedagogisia ratkaisuja käytetään monipuolisesti. Neljä koulutuksen järjestäjää on panostanut välinehuollon toimintaympäristön rakentamiseen oppilaitokselle ja uusinut myös alan välineistöä.

Tärkeänä oppimisympäristönä ovat kaikkien mielestä välinehuoltoalan työpaikat. Työssäoppimisen **haasteena** on tutkintoon ja tutkinnon osiin **soveltuvien työssäoppimispaikkojen järjestäminen**. Paikkojen järjestämisessä on alueellisia eroja, mutta lähes kaikki koulutuksen järjestäjät ovat panostaneet siihen, että saavat kaikille opiskelijoille työssäoppimispaikat eri tutkinnon osiin. Ongelmia on erityisesti ollut alueilla, joissa on useampia välinehuoltoalan koulutuksen järjestäjiä. Koulutuksen järjestäjien yhteistyö on tärkeää, jotta saadaan työssäoppimispaikat riittämään. Opiskelijoille on tarjolla työssäoppimispaikkoja oman paikkakunnan ulkopuolelta, mutta he eivät esim. perhesyistä ole pystyneet menemään niihin. Yksi koulutuksen järjestäjä mainitsee myös sen, että vaikka tutkinnon markkinoinnissa on tuotu esille alan työn iltapainotteisuus, se on tullut yllätyksenä opiskelijoille. Iltatyö on aiheuttanut jopa keskeyttämisä, koska perhesyistä ei ole pystytty tekemään vuorotyötä.

Työssäoppimisen laajuuksissa on koulutuksen järjestäjien välillä **eroja**: osaamispisteet vaihtelivat 40–59 osaamispisteeseen (ka. 53) ja näyttötutkinnoissa työpäivät 100–176 (ka.140) välillä. Koulutuksen järjestäjät tuovat esille, että työssäoppimisen ohjaajien ja tutkintotilaisuuksien arvioijien perehdyttäminen on tärkeää ja siihen on panostettu. Välinehuoltoalan perustutkinto ja ammattitutkinto tulee erottaa toisistaan ja kehittää perustutkintoon uusia soveltuvia työssäoppimisen ohjauksen ja toteutuksen malleja.

Koulutuksen järjestäjät totesivat, että **yhteistyö työelämän edustajien kanssa** on käynnistynyt hyvin:

Yhteistyö on entisestäänkin tiivistynyt ja monipuolistunut.

Opiskelijoiden ohjausta on tehty ja tehdään poikkeuksellisesti enemmän opiskelijan työpaikalla yhteistyössä työelämän edustan kanssa.

Kaksi koulutuksen järjestäjää ovat tehneet opiskelijavaihtoa valinnaisten tutkinnon osien valmistavassa koulutuksessa. Opiskelijoille on tätä kautta mahdollistettu hänen toivomansa valinnaisen tutkinnon osan suorittaminen.

Välinehuoltoalan perustutkinnon kokeilut aloittaneet koulutuksen järjestäjät ilmoittavat, että koulutuksen järjestäminen **ei oleellisesti poikkea** (yht.76 %), tai poikkeaa joltain osin tavanomaisesta koulutuksen **järjestämisestä suunnittelun, opettajien lisä- ja täydennyskoulutuksen, työelämään tutustumisen sekä laite- ja materiaalihankintojen osalta**. Kaksi koulutuksen järjestäjää ilmoittaa, että kokeilun suunnitteluun resursointi poikkeaa paljon. Riittävä suunnittelu-aika tulisi mahdollistaa opettajien ja suunnittelijoiden työjärjestelyissä, koska uusi tutkinto vaatii aina suunnittelutyötä tavanomaista enemmän. Yksi koulutuksen järjestäjä toteaa seuraavaa:

Tutkinnon toteutuksen suunnitteluun (opetussuunnitelmat, näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma ym, työssäoppimispaikkojen järjestäminen ja kouluttaminen ym. ja oppaat työpaikoille ja opiskelijoille) on jouduttu resursoimaan tavanomaista enemmän työaika. Resursointi on tuottanut myös tulosta ja yhteistyö esim. työpaikkojen ja ammattikorkeakoulun kanssa on käynnistynyt hyvin.

Tutkinnon perusteiden muutos sekä tutkintotoimikunnalle tehdyn järjestämissuunnitelman laatiminen ja korjaukset vievät tavanomaista enemmän työaika.

Kaksi koulutuksen järjestäjä on palkannut **uuden opettajan** kokeilututkintoon, muilla ei ole ollut tarvetta uusien alan asiantuntijaopettajien palkkaukseen. Osa kouluttajista on **päivittänyt** välinehuoltoalan osaamistaan työelämäjaksoilla. Kaksi koulutuksen järjestäjä ilmoittaa, että käyttävät **työelämän asiantuntijoita** sivutoimisina opettajina.

Oppimisen ja osaamisen arviointi

Välinehuoltoalan perustutkinnon kokeilut aloittaneet koulutuksen järjestäjät ilmoittavat, että **opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi** (oppimisen ja osaamisen arvioinnin menetelmät, arvosanat) **ei** myöskään oleellisesti **poikkea** tavanomaisesta toiminnasta (yht. 59 % ei poikkea tai poikkeaa joltain osin; 35 % ei osannut kokeilun tässä vaiheessa arvioida ko. asiaa). Ainoastaan kaksi koulutuksen järjestäjää ilmoittaa, että opiskelijan oppimisen arvioinnin menetelmät poikkeavat paljon tai merkittävästi kokeilututkinnoissa. Kokeilussa poiketaan arvioinnissa esim. seuraavasti:

Osaamisen arvioinnissa panostus työelämäarvioiden perehdytykseen on erittäin tärkeää, koska heillä on aiempi kokemus vain ammattitutkinnon arvioinnista. Kokemuksemme mukaan heille on erittäin tärkeää nyt tässä alkuvaiheessa mahdollisimman henkilökohtainen perehdytys, pienryhmissä, vaikkakin se vaatii tutkinnon järjestäjältä resursseja kuten kyllä myös työnantajilta. Tutkinnon järjestäjän velvollisuus on kuitenkin taata tutkinnon suorittajille mahdollisimman tasapuolinen ja oikeudenmukainen arviointi, arvioijista ja työpaikasta riippumaton. Tutkinnon perusteet ovat osin vaikealukuiset ja -tajuiset, joten niiden avaamiseen työntekijäarvioiden kanssa on myös aiheellista käyttää aikaa.

Osaamisen arvioinnissa tutkintotilaisuuksia on myös yhdistetty kahden tutkinnon osan osaamisen osoittamiseen on toteutettu samassa tutkintotilaisuudessa. **Oppimisen arviointi näyttötutkinnoissa muuttui 1.8.2015**, mikä aiheuttaa omalta osaltaan muutoksia koulutuksen järjestäjän toiminnassa.

Työelämävastaavuus ja yhteistyö eri sidosryhmien kanssa

Välinehuoltoalan perustutkinnon kokeilut aloittaneet koulutuksen järjestäjät arvioivat, että **työelämän edustajien näkemykset ja tarpeet on huomioitu** kokeilujen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Taulukosta 3 ilmenee koulutuksen järjestäjien arviot järjestämänsä kokeilun työelämävastaavuudesta eri osa-alueilla.

Taulukko 3. Välinehuoltoalan perustutkinnon kokeilujen työelämävastaavuus koulutuksen järjestäjien arvion mukaan

	Ei toteudu	Toteutuu joiltain osin	Kokeilun tässä vaiheessa vaikea arvioida	Toteutuu hyvin	Toteutuu erinomaisesti	Yhteensä
Työelämästä tullut palaute ja tarpeet on otettu huomioon koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman laatimisessa.	0	1	1	5	1	8
Työelämän edustajat ovat olleet mukana opetussuunnitelman laatimisessa.	3	2	1	1	1	8
Opetussuunnitelma on laadittu siten, että se mahdollistaa alan työelämän osaamiskokonaisuuksien oppimisen.	0	0	0	5	3	8
Opetussuunnitelman toteutuksessa pystytään joustavasti huomioimaan työelämän uudet osaamistarpeet.	0	0	1	4	3	8
Työelämän verkostojen ja -yhteyksien hyödyntäminen opetuksessa on suunniteltua ja tavoitteellista.	0	2	2	2	2	8
Kokeilun opetuslaitteisto, -välineet ja -materiaalit ovat ajantasaisia ja vastaavat työelämän tarpeita.	1	2	0	2	3	8
Työssäoppimisen järjestelyt työelämän edustajien kanssa ovat toimivia.	0	0	0	4	4	8
Työpaikkohajauksen järjestäminen ja työpaikkahajauksen koulutus toteutuu.	0	2	0	5	1	8
Yhteensä	4 (6 %)	9 (14 %)	5 (8 %)	28 (44 %)	18 (28 %)	64 (100 %)

Kuusi koulutuksen järjestäjää ilmoittaa, että työelämästä tullut palaute ja tarpeet on huomioitu hyvin tai erinomaisesti välinehuoltoalan perustutkinnon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Työelämän edustajat eivät kuitenkaan ole olleet juurikaan mukana, kun opetussuunnitelmia on laadittu. Kaikki välinehuoltoalan perustutkinnon kokeiluun osallistuvat arvioivat, että opetussuunnitelmat laaditaan siten, että opiskelijat oppivat työelämän osaamiskokonaisuuksia sen toteutuksessa. Opetussuunnitelman toteutuksessa myös työelämän muuttuvat osaamistarpeet pystytään huomioimaan. Koulutuksen järjestäjien ilmoituksen mukaan **työelämän verkostojen hyödyntäminen opetuksessa toteutuu hyvin eri tavalla**. Kokeilun opetuslaitteiston, -välineiden ja -materiaalien ajantasaisuuden koulutuksen järjestäjät arvioivat pääosin olevan työelämän tarpeita vastaavia. Työssäoppimisen järjestelyt ovat työelämän edustajien kanssa toimivia. Työpaikkaohjaajien koulutus toteutuu myös pääosin hyvin tai erinomaisesti.

Koulutuksen järjestäjät pyrkivät **edistämään opiskelijoiden työelämän vastaavan osaamisen kehittymistä** mm. seuraavin keinoin:

- Edetään opetuksessa tutkinnon perusteiden ja työelämän toimintakokonaisuuksien mukaisesti.
- Hankitaan oppilaitokselle työelämän olosuhteita vastaavia opetusmateriaalia ja välineitä.
- Käytetään kouluttajina työelämän asiantuntijoita.
- Järjestetään opettajille mahdollisuus osallistua työelämäjaksoille.
- Hyödynnetään esim. koulutuksen järjestäjän nimeämän ohjausryhmän osaamista.
- Kehitetään työssäoppimista yhteistyössä koulutuksen järjestäjän ja työelämän edustajien kanssa, keinoina esim.
 - työpaikkojen edustajien kanssa pidetään säännöllisiä yhteistyöpalavereja
 - opettajat saavat ajankohtaista tietoa työelämän osaamistarpeista ja hyödyntävät sitä opetuksessaan
 - opiskelijoille järjestetään monipuoliset työssäoppimismahdollisuudet alan erilaisissa toimintaympäristöissä.

Koulutuksen järjestäjien mukaan suurin **este** koulutuksen työelämlähtöisyyden on vaikeus saada opiskelijoille tutkintoa vastaavia työssäoppimispaikkoja. Työelämässä tapahtuvat muutokset heijastuvat mm. siten, että arvioijakoulutusten ajankohta on vaikea sopia. Tästä johtuen haasteena on myös välinehuollon ammattitutkinnon ja välinehuoltoalan perustutkinnon erottaminen ohjauksessa ja arvioinnissa.

Tutkintotoimikunnan ja koulutuksen järjestäjien välistä yhteistyötä arvioitaessa puolet koulutuksen järjestäjistä ilmoittaa, että yhteistyö toteutuu hyvin tai erinomaisesti. Toinen puoli ilmoittaa, että yhteistyö ei toteudu tai toteutua vain joiltain osin

Kolme koulutuksen järjestäjää arvioi yhteistyön muiden koulutuksen järjestäjien kanssa toteutuvan hyvin tai erinomaisesti, neljä ilmoittaa yhteistyön toteutuvan vain joiltain osin. Pääkaupunkiseudun koulutuksen järjestäjät ja Turun ammatti-instituutti pitävät yhteisiä kokouksia ja suunnittelevat esim. työssäoppimisen jaksojen järjestämistä yhdessä. Kokeiluverkostossa on myös järjestetty yhteisiä verkkopalavereja (AC-kokouksia). Yhteistyön toteutumisen esteenä on ajanpuute. Kahden koulutuksen järjestäjän mukaan opetus- ym. materiaalia ei haluta jakaa tai jaetaan niukasti.

Yksi koulutuksen järjestäjä ilmoittaa, että he tekevät yhteistyötä ammattikorkeakoulun kanssa. Yhden koulutuksen järjestäjän mukaan yhteistyöstä neuvotellaan. Muut eivät olleet tehneet yhteistyötä pääosin sen vuoksi, että alueella ei järjestetty vastaavaa ammattikorkeakoulututkintoa.

Koulutuksen järjestäjien arvio kokeiluissa noudatettavista tutkinnon perusteista ja tutkinnon toimivuudesta ammatillisen koulutuksen järjestelmässä

Pyydettyäessä arvioimaan tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten työelämävastaavuutta viisi koulutuksen järjestäjää ilmoitti, että ne vastaavat hyvin (50 %) tai erinomaisesti (12,5 %) alan osaamistarpeita. Kaksi koulutuksen järjestäjää ilmoitti olevansa eri mieltä. Yksi koulutuksen järjestäjä ei kokeilun tässä vaiheessa osannut arvioida työelämävastaavuutta.

Taulukossa 4 on kuvattu koulutuksen järjestäjien arvio tutkinnon perusteiden työelämävastaavuudesta.

Taulukko 4. Välinehuoltoalan perustutkinnon tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus koulutuksen järjestäjien arvion mukaan

	Täysin eri mieltä	Eri mieltä	Ei oteta kantaa	Samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Yhteensä
Kokeilun noudatettavan tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimukset vastaavat alan osaamistarpeita.	0	2	1	4	1	8
Tutkinnon ammatilliset tutkinnon osat (pakolliset osaamisala, valinnaiset) vastaavat alan työtehtävien osaamiskokonaisuuksia.	0	2	0	5	1	8
Yhteensä	0	4 (25 %)	1 (6 %)	9 (56 %)	2 (13 %)	16 (100 %)

Viidessä koulutuksen järjestäjien antamista raporteista arvioidaan, että ammatilliset tutkinnon osat vastaavat alan työtehtävien osaamiskokonaisuuksia hyvin tai erinomaisesti. Kahdessa raportissa ollaan eri mieltä ja yhdessä ei osattu vielä tässä vaiheessa arvioida sitä. Kuudessa raportissa arvioidaan tutkinnon ammatillisten osien vastaavat alan työtehtävien osaamiskokonaisuuksia hyvin tai erinomaisesti. Kahdessa ollaan eri mieltä. Eri mieltä olivat samat koulutuksen järjestäjät molemmissa kysymyksissä.

Tutkinnon muodostumisesta annettiin seuraavia kehittämisehdotuksia:

Viiden koulutuksen järjestäjän arvion mukaan tutkinnon osia voisi yhdistää. Esimerkkinä on yhden koulutuksen järjestäjän esitys tutkinnon muodostumisesta:

- *Infektioiden torjunta ja hygieniakäytäntöjen noudattaminen välineiden huollossa säilyy.*
- *Välineidenhuoltotyössä toiminen -tutkinnon osa pois. Ko. ammattitaitovaatimukset tulevat esille muissakin tutkinnon osissa (yleisellä tasolla ja päällekkäisyyttä muihin tutkinnon osiin) ja voidaan tarkistaa, jos ne yhdistetään muihin tutkinnon osiin.*
- *Välineiden puhdistaminen ja desinfektio voi yhdistää Välineiden kuivaus, tarkistus, huolto, kokoaminen ja pakkaaminen -tutkinnon osan kanssa.*
- *Välineiden sterilointi ja Prosessin ohjaus, tuotantojärjestelmien hyödyntäminen ja laatutyö välineiden huollossa yhdistetään yhdeksi tutkinnon osaksi.*

Näin tutkintotilaisuuksia olisi kolme pakollisissa tutkinnon osissa. Koko tutkintoon kuuluisi kolme pakollista tutkinnon osaa ja yksi valinnainen.

Yksi koulutuksen järjestäjä toteaa seuraavaa:

Tutkinto muodostuu 7 tutkinnon osasta, kaikissa oma näyttönsä. Sekä työelämän, koulutuksen järjestäjän että opiskelijan näkökulmasta kohtalaisen raskas ja kalliskin järjestelmä.

Yksi koulutuksen järjestäjä tuo esille seuraavaa:

Tutkinnon osat ovat hyvät ja en kannata mahdollista ajatusta siirtymisestä vain välinehuolto prosessin mukaiseen kolmeen tutkinnon osaan. Silloin palaamme ammattitutkinnon kapeampaan maailmaan. Perustutkinto luotaa kuitenkin ammatin perusteita syvemältä tai ainakin laajemmalla.

Ammattitaitovaatimuksien ja arvioinnin kohteista ja kriteereistä annettiin seuraavaa palautetta:

- Jos tutkinnon osia yhdistetään, myös ammattitaitovaatimuksista päällekkäisyyden vähenisivät. Esim. kielitaidon osoittaminen eri tutkinnon osissa yhdistyisi. Kielitaidon osoittaminen jokaisessa eri tutkinnon osassa on saanut aika paljon kritiikkiä työelämästä ja opiskelijoilta.
- Ammattitaitovaatimukset ovat hyvin vaativat, ja varsinkin opintojen alussa opiskelijoille haasteelliset, sillä oppimisprosessit ovat aluillaan.
- Ammattitaitovaatimukset ovat OK, mutta arvioinnin kohteet ja kriteerit kaipaavat huomattavaa selvennystä ja tarkennusta. Nyt tutkinnon arvioinnin kriteerit ovat vaikealukuiset, että helposti tulee tulkintaeroja ja opiskelijan oikeusturva on vaarassa. Erot vaatimustasoilla (T1–K3) ovat epäselvät.
- Tutkinnon perusteissa kriteereiden tasolla on osittain epäjohtamukaisuutta. Kolmiportainen arviointi vaikea toteuttaa joidenkin kriteereiden kohdalla. Vaatimustaso joidenkin kriteereiden kohdalla on liian korkea suhteessa perustutkinnon vaatimukseen.

Välinehuoltoalan perustutkinnon toimivuudesta ammatillisen koulutuksen järjestelmässä tuotiin mm. esille, että tutkinto vastaa paremmin työelämän tarpeita kuin ammattitutkinto. Palaute on tullut sekä työelämästä että oppilaitoksesta. Yhden koulutuksen järjestäjän arvion mukaan välinehuoltoalan perustutkinto soveltuu erinomaisesti näyttötutkintona suoritettavaksi. Yksi koulutuksen järjestäjä arvioi myös, että tutkinto soveltuu oppisopimuskoulutuksena hyvin, mikäli työnantajat ottavat oppisopimusopiskelijoita. Työpaikalla tapahtuvan oppimisen merkitys on tärkeää osaamisen hankkimisessa.

Aloituspaiikkojen suuntaamisessa tulisi ottaa huomioon alan alueellinen työvoimatarve ja sen ennakoiti. Opiskelijoiden työllistyminen myös laajemmalle alueelle on tärkeää.

Neljän koulutuksen järjestäjän mukaan koulutuksen pituus sekä näyttötutkintona että ammatillisena peruskoulutuksena on koettu haasteelliseksi. Kuitenkin todetaan, että henkilökohtaistamisen kautta voidaan vaikuttaa tutkinnon suorittamisaikaan.

Tutkintoon liittyvät terveydentila- ja toimintakykyvaatimukset

Neljä koulutuksen järjestäjää (50 %) ilmoittaa, että heidän kokeilussa ei ollut tullut esille terveydentilan tai toimintakyvyn esiteitä, jotka voisivat vaikuttaa työelämään sijoittumiseen. Kolme koulutuksen järjestäjää arvioi, että välinehuoltoalalla työskentely vaatii hyvää fyysistä ja psyykkistä terveyttä:

Nostelut, kolmivuorotyö, kemikaalien käsittely sekä vaativa käsihygienia. Työ vaatii tarkkuutta ja huolellisuutta, joten esim. päihteiden käyttö tai voimakas lääkitys haittaavat työstä suoriutumista ja voivat aiheuttaa työssä vaaratilanteita.

Yksi koulutuksen järjestäjä arvioi, että pääosin terveydentilavaatimukset ovat samat kuin sosiaali- ja terveysalan perustutkinnossa. Esimerkkinä mainittiin tuki- ja liikuntaelin sairaudet, jotka estävät alan käytännön työtehtävien tekemistä tutkinnon perusteiden vaatimissa toimintaympäristöissä.

Käsien ihon tulee myös kestää runsasta vesipesua ja desinfektioaineita, myös näitä ongelmia on yksittäisillä henkilöillä. Tavallisia asioita, joita mietitään hakeutumisvaiheessa ovat esim. tuki- ja liikuntaelimestön ongelmat mm. selkävaivat. Yleensä riittävää fyysistä ja psyykkistä terveyttä, kuten myös opiskelijan elämäntilanteen kokonaisuuden sopivuutta opintojen aloittamiseen mietitään jo hakeutumisvaiheessa yhdessä opiskelijan kanssa.

Koulutuksen järjestäjien arviot välinehuoltoalan perustutkinnon kokeilun tuloksista

Tutkinnolla arvioidaan olevan tarvetta työelämässä. Tutkinnon perusteet vaativat kuitenkin kehittämistä.

Perustutkinto antaa erinomaiset mahdollisuudet välinehuoltotyön kehittämiseksi sekä laadun parantamiselle täydennettynä erikoisammattitutkinnolla.

Perustutkinnon todetaan vastaavan paremmin työelämän tarpeita kuin ammattitutkinnon ja antavan mahdollisuuden välinehuoltoalan työn kehittymiseen. Alan tämän hetkinen vaatimustaso tulee tunnetummaksi ja sitä kautta nostaa työn arvostusta. Palaute työelämältä tutkinnon suorittajien osaamisesta on ollut myönteistä. Tutkinto antaa paremmat valmiudet alan osaamiselle ja vahvistaa välinehuoltajien asiantuntijuutta omalla osaamisalalla.

2.2 Perustason ensihoidon kokeilu

Taulukossa 5 esitetyt koulutuksen järjestäjät ovat aloittaneet perustason ensihoidon kokeilun vuosina 2014–2015. Taulukossa on koonti koulutuksen järjestäjistä, koulutuksen järjestämisuudosta, opiskelijamäärästä sekä koulutusten alkamis- ja päättymisajankohdista.

Taulukko 5. Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, perustason ensihoidon osaamisala, vuosina 2014–2015 käynnistyneet kokeilut

Koulutuksen järjestäjä	Kokeilun toteutusmuoto	Aloittaneet	Eronneet	Opiskelijamäärä 31.12.2015	Koulutuksen alkamispäivä	Koulutuksen suunniteltu päättymisajan- kohta
Helsingin kaupunki, Stadin aikuisopisto	Näyttötutkinto, oppilaitosmuotoinen	20	4	16	01.12.2014	31.12.2016
Helsingin kaupunki, Stadin aikuisopisto	Näyttötutkinto, oppilaitosmuotoinen	22	0	22	30.11.2015	28.02.2018
Helsingin kaupunki, Stadin aikuisopisto	Näyttötutkinto, oppisopimus	19	1	18	01.09.2015	30.06.2017
Helsingin kaupunki, Stadin ammattiopisto	Ammatillinen peruskoulutus, oppilaitosmuotoinen	27	2	25	11.08.2015	31.05.2017
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä, Jämsän ammattiopisto	Näyttötutkinto, oppilaitosmuotoinen	20	2	18	19.01.2015	23.12.2016
Oulun seudun koulutuskuntayhtymä, Oulun seudun ammattiopisto	Ammatillinen peruskoulutus, oppilaitosmuotoinen	23	2	21	10.09.2014	31.05.2017
Oulun seudun koulutuskuntayhtymä, Oulun seudun ammattiopisto	Ammatillinen peruskoulutus, oppilaitosmuotoinen	24	0	24	12.08.2015	31.05.2018
Savon koulutuskuntayhtymä, Savon ammatti- ja aikuisopisto	Ammatillinen peruskoulutus, oppilaitosmuotoinen	24	5	19	12.08.2014	31.05.2017
Savon koulutuskuntayhtymä, Savon ammatti- ja aikuisopisto	Ammatillinen peruskoulutus, oppilaitosmuotoinen	25	2	23	11.08.2015	31.05.2018
Seinäjoen koulutuskuntayhtymä, Koulutuskeskus Sedu	Ammatillinen peruskoulutus, oppilaitosmuotoinen	25	2	25	05.08.2015	31.05.2018
Yhteensä		229	20	211		

Vuonna 2014 ja 2015 on viisi koulutuksen järjestäjää aloittanut yhteensä **10 perustason ensihoidon kokeilua**. Helsingin kaupungin Stadin ammattiopisto toteuttaa kokeilun ammatillisena peruskoulutuksena ja Stadin aikuisopisto näyttötutkintona; he ovat laatineet erilliset raportit, jotka poikkeavat toisistaan. Vuodelta 2015 näin ollen laadittiin kuusi väliraporttia. Vuosina 2014–2015 alkaneista kokeiluista neljä järjestetään näyttötutkintona ja kuusi ammatillisena peruskoulutuksena.

Perustason ensihoidon kokeiluissa opiskeli **211 opiskelijaa** vuoden 2015 lopussa. Eronneita opiskelijoita oli 20. Eroamisen pääsyyinä mainitaan väärä opintoalan valinta (28 % ilmoitetuista) ja taloudelliset vaikeudet (21 %). Muina syinä ilmoitettiin muutto paikkakunnalta, perhesyyt, terveydelliset syyt, mielen-terveysongelmat, ammattikorkeakouluun siirtyminen, opiskelu- ja oppimisvaikeudet ja opiskeluhaluuttomuus.

Kokeilujen järjestäminen ja resurssit

Koulutuksen järjestäjistä puolet kokee, että **koulutuksen järjestäminen ohjauksen ja opetuksen alueille** (tiedottaminen, opiskelijaksi ottaminen, henkilökohtaistaminen, opiskeluhuolto, opinto-ohjaus, pedagogiset ratkaisut ja työssäoppiminen) **ei poikkea tavanomaisesta toiminnasta**. Kaikki koulutuksen järjestäjät (5) toteuttavat henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman/henkilökohtaistamista koskevan asiakirjan laatimisen ja päivittämisen sekä opiskeluhuollon samoin kuin toisten opiskelijoiden kohdalla. Opinto-ohjaus ei poikkea tavanomaisesta neljällä koulutuksen järjestäjästä ja poikkeaa joiltain osin yhdellä koulutuksen järjestäjistä.

Kokeilukoulutuksesta **tiedottaminen** ei poikkea tavanomaisesta kahden koulutuksen järjestäjän raportin mukaan, joiltain osin kahden mukaan ja kahden raportin mukaan tiedottaminen poikkeaa tavanomaisesta paljon. **Pedagogiset ratkaisut** poikkeavat kolmen raportin mukaan koulutuksen järjestäjän tavanomaisista ratkaisuista joiltain osin ja kolmen mukaan paljon. Opiskelijoiden **työssäoppiminen** poikkeaa tavanomaisesta joiltain osin neljän, paljon yhden ja merkittävästi yhden raportin mukaan.

Kokeilusta **tiedotetaan joukkotiedotusvälineissä** (internet, lehdet, radio, tv), **sosiaalisessa mediassa** (Facebook, Twitter, Youtube, Instagram) ja erilaisissa **tapaamisissa**. Kokeilut ovat saaneet myös tavanomaista enemmän julkisuutta alan lehdistössä (Super, Systole, Pelastaja, paikallinen lehdistö). Yksi koulutuksen järjestäjä kertoo tiedottamisen tapahtuvan opiskelijoiden toimesta alueen perusopetuksen oppilaille järjestettävän avointen ovien päivän aikana. Yksi koulutuksen järjestäjä toivoo enemmän markkinointia valtakunnan tasolla ja näkee, ettei sen pitäisi olla yksin koulutuksen järjestäjän vastuulla. Heidän arvionsa mukaan valtakunnallisen markkinoinnin vähyys näkyy erikoissairaanhoidon työssäoppimispaikkojen vähäisyydessä.

Poikkeavaa on ollut se, että kokeilusta on tiedotettu ensihoitoalan ammattijärjestöjen julkaisuissa tavanomaisesta enemmän (esim. Systole, Pelastaja-lehti, Super). Paikallisen sanomalehden toimittajan kanssa olemme suunnittelemassa juttua lehteen.

Lisäksi jalkauduttiin työpaikkoihin kertomaan uudesta tutkinnosta.

Opiskelijahaku järjestetään **tavanomaisesti** yhteishaun kautta. Yksi koulutus järjestettiin erillishaun kautta ja yhdessä valintamenettelyssä rajattiin valmiit lähihoitajat pois. Soveltuvuuskokeissa painotetaan käytännön akuutti- ja ensihoidossa tarvittavia taitoja, kuten fyysiset ominaisuudet ja harrastuneisuus sekä ongelmanratkaisutaidot ja paineensietokyky. Soveltuvuuskokeessa oli testaaajina Suomen Psykologikeskuksen edustajat ja alan tuntevia opettajia. Yksi koulutuksen järjestäjä toteutti soveltuvuuskokeet ilman opettajan läsnäoloa, jolloin huomiota ei kiinnitetty fyysiseen toimintakykyyn. Heidän mukaansa fyysisen toimintakyvyn arvio on tärkeää valinnoissa, mikä huomioidaan ja toteuttamaan jatkossa. Ilman soveltuvuuskoea opintonsa aloittivat Helsingin Pelastuslaitoksessa työskentelevät, jotka suorittavat tutkinnon oppisopimuksella.

Soveltuvuuskokeessa hieman erilaisuutta verrattuna lähihoitajien soveltuvuuskokeeseen. Erilaisuutena oli opettajien arvioinnissa parityöskentelyssä oli aina vähintään yksi ensihoidollisesti orientoitunut opettaja. Lisäksi soveltuvuuskokeessa oli toiminnallinen osio siten, että osiolla toivottiin olevan opiskelijan itsensä kautta ohjailevaa vaikutusta soveltuvuuskokeiden kokonaisuudessa suorittamisesta (fyysistä ja psyykkistä tekemistä).

Fyysisen toimintakyvyn arviointi on tärkeää huomioida valinnoissa, ja se tullaan jatkossa toteuttamaan osana valintoja.

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman / henkilökohtaistamista koskevan asiakirjan laatiminen ja päivittäminen sekä opiskeluhuollon ja opinto-ohjauksen järjestäminen tapahtui kaikkien koulutuksen järjestäjien mukaan **tavanomaisesti**. Avoimissa vastauksissa kaksi tutkinnon järjestäjää kertoo henkilökohtaistamisen vaativan enemmän aikaresursseja:

Koska koulutus on uutta ja kaikki rakenteet pitää luoda esim. tunnistamisesityksiä varten, kolmikanta vie paljon resursseja esim. aikaa, paperityötä, kyselyjä, kontaktien luomista ja muuta hallinnollista työtä.

Pedagogisina ratkaisuina korostuvat tekemällä oppiminen, työpajatyöskentely ja erilaiset simulaatiot ja simulaatioympäristöt, joihin opettajat on myös täydennyskoulutettu. Opetusta on siirretty aitoihin tilanteisiin esimerkiksi yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa tehtyjen harjoitusten muodossa. Yksi koulutuksen järjestäjä on tehnyt **alkutestauksen opiskelijoiden fyysisestä kunnosta**. Tämän jälkeen heille on tehty henkilökohtainen kunto-ohjelma. Fyysisen kunnan edistymistä on seurattu kaikissa tutkinnon osissa uusin testauksin. Heillä on myös perustettu työnohjaukselliset pienryhmät, jotka kokoon-tuvat kolme kertaa lukukaudessa koko koulutuksen ajan. Näissä toimissa on tavoitteena motivoida opiskelijoita huolehtimaan omasta fyysisestä kunnostaan ja kehittää opiskelijan taitoa pitää yllä omaa psyykkistä toimintakykyään.

Kaikki koulutuksen järjestäjät kuvaavat **yhteistyötä** työelämän tai ammattikorkeakoulujen kanssa hyväksi. Yhteistyötä on toteutettu siten, että pidemmällä olevat opiskelijat tai työelämän edustajat toimivat potilaina käytännön harjoituksissa. Opiskelijat ovat osallistuneet myös moniammatillisiin simulaatioharjoituksiin. He ovat valmistaneet koulutuspaketteja peruskouluihin ja järjestäneet erilaisia teemapäiviä, kuten pelastuslaitospäivä, ea-päivä ja osallistuneet kummitoimintaan. Opetuksessa käytetään myös työelämän asiantuntijoita, ja ammattikorkeakoulun opiskelijat ovat voineet esitellä omia opinnäytteitään yhtenä opetusmuotona. Ammattikorkeakoulu-yhteistyötä perustellaan mm. sillä, että opiskelijat tulevat työskentelemään ensihoitajan (AMK) kanssa työparina. Oppimista tuetaan hankkimalla uutta teknologiaa ja välineistöä. Yhden koulutuksen järjestäjän mukaan opiskelijoiden tekniset taidot on huomattu hyviksi myös työelämän palautteissa ja osaamisen arvioinnissa.

Kokeilussa myös työpajatyöskentelyllä on ollut iso rooli. Opiskelijat ovat tehneet ns. koulutuspaketteja (esim. ea), joita toteutettu peruskoulun puolella. Lisäksi kokemuskouluttajia ja opintokäyntejä (esim. pelastuslaitospäivä, ea-päivä Kuopion järvipelastuksen kanssa) on hyödynnetty kokeilussa enemmän. Kummitoimintaa on jatkettu (erityisesti asenteellinen kasvatus, eettiset kysymykset ja vastuu). Kokeilussa hyödynnetään yhteisopettajuutta sekä ammatillisten (esim. hoidon ja ravitsemuksen opettajan yhteistunnit) ja yto-opettajien kanssa.

Kokeilututkinnossa on uudistettu, vahvistettu pedagogisia ratkaisuja ja otettu mukaan uutta teknologiaa. Tiimi- ja yhteistoiminnallinen sekä ongelmaperustainen oppiminen on ollut vahvasti keskiössä. Oppimista on tapahtunut tiimi- ja oppimistyöskentelyn avulla lisäksi käytetty Optima verkko-opiskelua sekä etäopiskelua Adobe Connect Pro:n (AC:n) -verkkokokousjärjestelmän välityksellä.

Työpaikat ovat nostaneet arvioinneissaan ja palautteissaan opiskelijoiden tekniset taidot esille.

Työssäoppimisen laajuuksissa on eroja: osaamisen hankinta työssäoppimalla vaihtelee 33:sta 65 osaamispisteeseen ja / tai 125:stä 220 työpäivään. Kolmessa raportissa tutkinnon järjestäjä kertoo työssäoppimista olevan enemmän kuin lähihoitajakoulutuksessa yleisesti. Kaksi koulutuksen järjestäjää järjestää työssäoppimisen aluksi orientaatiojaksoja, joiden oppimistavoitteena on ikäihmisen tai vammaisen henkilön kohtaaminen. Yksi koulutuksen järjestäjä kiinnittää huomiota työssäoppimispaikkojen hoidollisuuteen. Työssäoppimisprosessia varten on kehitetty **materiaalia**, mm. laiteajokortti ja oman oppimisprosessin havainnoimista auttava lomake.

Perustason ensihoitajan "laiteajokortti" on otettu käyttöön työssäoppimisessa. Tavoitteena laiteajokortilla on perehtyä erilaisten teknisten laitteiden käyttöön hoitotyössä ja näin lisätä potilasturvallisuutta. Työssäoppimisen ohjaaja vahvistaa osaamisen nimikirjoituksellaan.

Terveysten, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämisen tutkinnon osan työssäoppimisessa opiskelija itseohjautuvasti rakentaa omaa oppimisprosessiaan suunnittelemalla oppimistilanteita, joissa hän hankkii ko. tutkinnon osan osaamista. Opiskelija raportoi oppimistilanteet ja arvioi myös omaa oppimistaan. Prosessiin on laadittu kirjallinen työväline.

Opiskelijoiden, opettajien ja työelämän edustajien **perehdytys** on tärkeä osa ohjausta ja opetusta. Tähän kuluvaan lisäajan tarpeen vuoksi on kehitetty verkkopohjaisia perehdytysmateriaaleja ja -tapoja. Työelämäyhteistyöstä kertovat myös yhdessä järjestetyt harjoitukset, kokemus- ja asiantuntijakouluttajat. Koulutuksen järjestäjät ovat myös palkanneet alaa tuntevia opettajia kokeilun alkamisen vuoksi. Opettajien työn kehittäminen näkyy säännöllisissä suunnittelupalaverissa ja yhteisopettajuutena.

Koulutuksen järjestäjistä kaksi näkee **suunnittelun poikkeavan** joiltain osin ja neljä paljon tavanomaisesta. Yhden koulutuksen järjestäjän mukaan uuden koulutuksen suunnittelu vaatii enemmän työaikaa ja myös jatkuvaa toiminnan arviointia ja kehittämistä. Opettajien lisä- ja täydennyskoulutus ei poikkea kahden koulutuksen järjestäjän tavanomaisesta toiminnasta, kaksi koulutuksen järjestäjää näkee sen poikkeavan joiltain osin tavanomaisesta.

Kahden koulutuksen järjestäjän mukaan **opettajien lisä- ja täydennyskoulutuksen järjestäminen** on poikennut paljon heidän tavanomaisesta toiminnastaan. Kolme koulutuksen järjestäjää (yhdellä meneillään kaksi koulutusta) on mahdollistanut opettajien työelämäjaksoihin tavanomaista enemmän. Opettajien simulaatiolaitteisiin ja -opetukseen perehtyminen ja kouluttautuminen vaatii myös lisäresurssia näiden koulutuksen järjestäjien vastausten mukaan.

Laite- ja materiaalihankinnat eivät poikenneet yhden koulutuksen järjestäjän raportin mukaan tavanomaisesta toiminnasta, kahdessa kerrottiin sen poikkeavan joiltain osin, kahdessa paljon ja yhdessä merkittävästi. Hankittuina asioina vastauksissa mainitaan akuuttihoidon tarvikkeet, erilaiset ensihoitovälineet, simulaationukke sekä simulaatio-oppimisympäristön ja harjoitustilan rakentaminen.

Uusi koulutus on vaatinut uuden opetushenkilöstön palkkaamista kolmelta koulutuksen järjestäjältä. Kolme käyttää samoja opettajia kuin ensihoidon osaamisalalla. Kaksi koulutuksen järjestäjää kertoo käyttävänsä työelämän asiantuntijoita tuntiopettajina tai muissa tehtävissä opetuksessa ja arvioinneissa.

Kokeilu vaatii ymmärrettävästi enemmän resurssointia sekä suunnittelussa että toteutuksessa ja tiivistä yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa, perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, ensihoitopalvelun, ammattikorkeakoulun ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä työelämäyhteistyöryhmän kanssa.

Oppimisen ja osaamisen arviointi

Koulutuksen järjestäjistä kahden mielestä oppimisen **arvioinnin menetelmät poikkeavat** paljon tavanomaisesta, kahden joiltain osin ja kahden paljon. Oppimisen arvioinnissa käytetään hyväksi työpaja-työskentelyä ja simulaatioharjoituksia. Opiskelija- ja työelämäpalautteen mukaan tämä on ollut tehokas tapa oppia, ja opiskelijat ovat saaneet hyvää palautetta teknisestä osaamisestaan.

Koulutuksen järjestäjien antamien raporttien perusteella **osaamisen arviointi** sujuu **tavanomaisen** arvioinnin **mukaisesti** (5) tai poikkeaa siitä vain joiltain osin (1). Yksi koulutuksen järjestäjä kertoi arvostavansa olleen perustason ensihoitaja-opiskelijoilla merkittävästi paremmat kuin lähihoitajaopiskelijoilla. Osaaminen näkyy koulutuksen järjestäjien mukaan mm. ”tekemisen meininkinä”, kiinnostuneisuutena alaan, asiakkaiden/potilaiden terveydentilan seuraamisena ja ammatillisena työotteena.

Koulutuksen järjestäjien arvio kokeiluissa noudatettavista tutkinnon perusteista ja tutkinnon toimivuudesta ammatillisen koulutuksen järjestelmässä

Taulukkoon 6 on koottu koulutuksen järjestäjien raportoimat arviot perustason ensihoidon kokeilujen työelämävastaavuudesta.

Taulukko 6. Perustason ensihoidon kokeilujen työelämävastaavuus koulutuksen järjestäjien arvion mukaan

	Ei toteudu	Toteutuu joiltain osin	Kokeilun tässä vaiheessa vaikea arvioida	Toteutuu hyvin	Toteutuu erinomaisesti	Yhteensä
Työelämästä tullut palaute ja tarpeet on otettu huomioon koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman laatimisessa.	0	1	1	3	1	6
Työelämän edustajat ovat olleet mukana opetussuunnitelman laatimisessa.	0	3	0	2	1	6
Opetussuunnitelma on laadittu siten, että se mahdollistaa alan työelämän osaamiskokonaisuuksien oppimisen.	0	0	0	3	3	6
Opetussuunnitelman toteutuksessa pystytään joustavasti huomioimaan työelämän uudet osaamistarpeet.	0	0	1	4	1	6
Työelämän verkostojen ja -yhteyksien hyödyntäminen opetuksessa on suunniteltua ja tavoitteellista.	0	1	0	4	1	6
Kokeilun opetuslaitteisto, -välineet ja -materiaalit ovat ajantasaisia ja vastaavat työelämän tarpeita.	0	1	0	3	2	6
Työssäoppimisen järjestelyt työelämän edustajien kanssa ovat toimivia.	0	1	1	4	0	6
Työpaikkaohjauksen järjestäminen ja työpaikkaohjaajien koulutus toteutuu.	0	0	1	3	2	6
Yhteensä	0 (0 %)	7 (15 %)	4 (8 %)	26 (54 %)	11 (23 %)	48 (100 %)

Työelämävastaavuutta mittaavien väitteiden vastauksista 77 % kuvaa vastaavuuden toteutuvan hyvin tai erittäin hyvin, 15 % vastauksista joiltain osin ja 8 % ei osaa vielä ottaa kantaa. Kolmen koulutuksen järjestäjän kannalta suurimmat haasteet työelämävastaavuudelle ovat olleet työelämän edustajien saamisessa mukaan laatimaan kokeilun järjestäjän opetussuunnitelmaa (toteutuu joiltain osin).

Kaikkien koulutuksen järjestäjien mielestä **opetussuunnitelma** on laadittu niin, että se mahdollistaa työelämän osaamiskokonaisuuksien oppimisen hyvin tai erinomaisesti. Kahden koulutuksen järjestäjän mukaan työelämän edustajat saadaan opetussuunnitelman laadintaan mukaan hyvin, yhden erinomaisesti. Opetussuunnitelman toteutuksessa pystytään joustavasti huomioimaan työelämän uudet osaamistarpeet hyvin tai erinomaisesti. Myös **työpaikkaohjauksen järjestäminen** ja **työpaikkaohjaajien koulutus** toteutuu hyvin tai erinomaisesti koulutuksen järjestäjien mielestä. Yksi koulutuksen järjestäjä ei vielä tässä vaiheessa osannut arvioida asiaa.

Kokeilun **opetuslaitteisto, -välineet ja -materiaalit** ovat ajantasaisia ja vastaavat työelämän tarpeita koulutuksen järjestäjien mielestä hyvin tai erinomaisesti. Yhden koulutuksen järjestäjän mielestä ne ovat ajantasaisia ja vastaavat työelämän tarpeita joiltain osin. Joiltain osin toteutuu myös työelämän verkostojen ja -yhteyksien suunniteltu ja tavoitteellinen hyödyntäminen opetuksessa, neljän mukaan se toteutuu hyvin ja yhden erinomaisesti. Yhden koulutuksen järjestäjän mukaan ne vastaavat työelämän tarpeita joiltain osin.

Työssäoppiminen kaikkineen sujuu hyvin niiden koulutuksen järjestäjien mielestä, joiden opiskelijat olivat ehtineet jo aloittaa työssäoppimisen. Työssäoppimisen järjestelyt työelämän edustajien kanssa ovat pääosin hyvin toimivia. Yksi koulutuksen järjestäjä arvioi niiden toimivan joiltain osin. Työpaikkaohjauksen järjestäminen ja työpaikkaohjaajien koulutus on myös toteutunut hyvin tai erinomaisesti. Yksi koulutuksen järjestäjä ei pystynyt vielä tässä vaiheessa arviomaan työssäoppimisen sujuvuutta.

Opiskelijoiden työelämän tarpeita vastaavan osaamisen kehittymistä koulutuksen järjestäjät tukevat seuraamalla aktiivisesti työelämää ja sen muutoksia sekä työelämän kanssa tehtävällä yhteistyöllä: esim. yhteistyöpäivät, työelämätiimi, edustus alueellisissa ryhmissä, yhteistyöpalaverit, työssäoppimisen ohjaajakoulutukset ja työpaikkojen perehdytykset ja asiantuntijaopettajat. Yksi koulutuksen järjestäjä on perustanut syksyllä 2014 työelämätiimin, joka kokoontuu kerran kuukaudessa ja siinä on edustajia ensihoidon kenttäjohtajista, hoito- ja perustasolta, päivystyspoliklinikalta, palo- ja pelastustoimesta sekä opiskelija ja lääkäri. Tiimin jäsenet ovat olleet mukana opetussuunnitelman laadinnassa ja valmistavaa koulutusta on suunniteltu ja toteutettu yhteistyössä. Yksi koulutuksen järjestäjä kuvaa työssäoppimispaikkojen hankinnan tapahtuvan ammattiosaamisen osoittamisen mahdollistaen.

Esteenä opiskelijoiden työelämän tarpeita vastaavan **osaamisen kehittymiselle** koulutuksen järjestäjät näkevät työssäoppimispaikkojen puutteen (3), yhteistyön vaikeudet ammattikorkeakoulun kanssa (1), sekä työelämää että koulutuksen järjestäjää hyödyntävän yhteistyömuodon löytymisen vaikeuden (1), työssäoppimispaikkojen maksullisuuden (1) sekä opiskelijoiden oppimisen ja elämänhallinnan vaikeudet (1). Yksi koulutuksen järjestäjä näkee esteeksi sen, ettei ammatillista koulutusta arvosteta kaikilta osin.

Työelämän edustajia on ollut mukana tunneilla apuopettajan roolissa sekä oppimisen ja osaamisen arvioinneissa, jolloin työelämä on saanut käsityksen opiskelijoiden osaamisesta ja opiskelijat saaneet palautetta suoraan työelämän edustajilta. Näin osaamisen kehittyminen on alkanut muotoutumaan työelämän tarpeita vastaaviksi.

Tutkintotoimikunnan kanssa tehtävä yhteistyö sujuu hyvin (50 %). Muiden koulutuksen järjestäjien kanssa tehtävä yhteistyö nähdään toteutuvan ainakin joiltakin osin (50 %). Kaksi koulutuksen järjestäjää näkee sen toteutuvan hyvin ja yksi erinomaisesti. Ammattikorkeakoulujen kanssa tehtävä yhteistyö jalkaa koulutuksen järjestäjät: kolmasosalla se ei toteutunut, kolmasosalla toteutui joiltain osin hyvin ja kolmasosalla hyvin.

Koulutuksen järjestäjät kertovat **parantaneensa yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa** osallistumalla kokeiluun liittyvän verkoston tapaamisiin ja AC-kokouksiin aktiivisesti (67 %) ja tekemällä yhteistyötä kokeiluun osallistuvien toisten koulutuksen järjestäjien ja ammattikorkeakoulun kanssa, perustamalla kaikkien kokeilujen ohjausryhmän ja osallistumalla moniammatilliseen yhteistyöryhmään. Kokeiluun liittyvä verkosto koetaan pääosin hyödyllisenä ja tarpeellisenä. Yhden koulutuksen järjestäjän mielestä verkoston yhteinen työskentely ja yhteisen tiedon jakaminen on jäänyt vähäiseksi. Toinen järjestäjästä näkee taas AC-kokousten ja tapaamisten edistäneen yhteistyötä ja hyvien käytänteiden jakamista.

Yhteistyöhön tulee resursoida riittävästi. Yhteistyö tuolee suunnitella hyvin.

Yhteistyön eteen tulee tehdä aktiivisesti töitä. Tiedottaminen on tehokasta, kunhan ensin kontaktoituu riittävän korkealla tasolla yhteistyöorganisaatioon.

Avainhenkilöiden tunteminen helpottaa yhteistyötä ja avoin keskustelu tavoitteista, perehtymisestä ja arvioinnin käytänteistä (työelämäohjaajien kouluttaminen) on erittäin merkityksellistä.

Taulukossa 7 on esitetty koulutuksen järjestäjien raportoimat arviot perustason ensihoidon tutkinnon perusteiden työelämävastaavuudesta.

Taulukko 7. Perustason ensihoidon tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus koulutuksen järjestäjien arvion mukaan

	Täysin eri mieltä	Eri mieltä	Ei oteta kantaa	Samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Yhteensä
Kokeilun noudatettavan tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimukset vastaavat alan osaamistarpeita.	0	0	0	4	2	6
Tutkinnon ammatilliset tutkinnon osat (pakolliset, osaamisala, valinnaiset) vastaavat alan työtehtävien osaamiskokonaisuuksia.	0	1	0	3	2	6
Yhteensä	0 (0 %)	1 (8 %)	0 (0 %)	7 (59 %)	4 (33 %)	12 (100 %)

Kokeilussa noudatettavien sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, perustason ensihoidon osaamisalan tutkinnon perusteiden **ammattitaitovaatimukset vastaavat alan osaamistarpeita** kaikkien koulutuksen järjestäjien mielestä. Ammatilliset tutkinnon osat puolestaan vastaavat alan työtehtävien osaamiskokonaisuuksia koulutuksen järjestäjien mielestä yhden ollessa eri mieltä.

Ammattitaitovaatimukset koetaan kattavaksi. **Haasteita** nähdään nuorten opiskelijoiden kohdalla esim. hälytysajoneuvon kuljettamisen harjoitteluajan jäädessä kovin lyhyeksi. Nuorten vastuullisuus ja kokonaisuusien hallinta on vielä kehittymässä, ja heidän kohdallaan osa ammattitaitovaatimuksista on vaikea toteuttaa ja arvioida.

Alle 18-vuotiaat eivät voi opiskella kaikissa työssäoppimisympäristöissä (esim. mielenterveys- ja päihdetyö, vammaistyö) eivätkä voi opiskella tutkinnon perusteiden mukaista osaamista. Nuoriin työntekijöihin liittyvä lainsäädäntö voi rajoittaa myös oppimista (esim. ensihoitopalvelun pitkät työvuorot, elvytystilanteeseen osallistuminen, kohteessa vainaja, yövuorot, hälytysajoneuvon kuljettaminen).

Arviointikriteeristöä toivotaan tiivistettävän, koska jonkin verran päällekkäisyyksiä on löydettävissä arviointikohtia tarkasteltaessa. Koulutuksen järjestäjät tuovat myös esille muutosehdotuksia seuraaviin tutkinnon osiin: Terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen, Toimintakyvyn edistäminen, Akuuttihoitotyössä toimiminen, Ensihoitopalvelussa toimiminen. Samalla toivotaan kiinnitettävän huomiota kriteeristön kielen muuttamiseen lähemmäksi yleiskieltä.

Tutkinnon osat terveyden ja turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen ja toimintakyvyn

ylläpitäminen ja edistäminen ovat hyvin samankaltaiset kriteereiltään. Nämä voisi yhdistää yhdeksi tutkinnon osaksi niin, että olisi esim. kaksi top-jaksoa ja vain yksi tutkintotilaisuus.

*Kaikissa tutkinnon osissa: työn perustana oleva tiedon hallinta säilytetään muihin arviointikoh-
tasiin (työprosessin hallinta, työmenetelmien, välineiden ja materiaalin hallinta, elinikäisen oppi-
misen avaintaidot). Tällä muutoksella saadaan poistettua päällekkäisyyttä.*

Terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen

- *lasten ja nuorten hoitotyön näkökulman osuutta lisää sekä eri kulttuurien tuntemusta ja kohtaamista lisää*
- *ammattitaidon osoittamisen toimintaympäristöihin lisäyksenä lasten ja nuorten yksiköt, jotta eri-ikäisten ominaispiirteet tulevat esille.*
- *päällekkäisyyttä kriteereissä kohta 1 työprosessi ja 2 työmenetelmien, materiaalien ja menetelmien hallinta. Esimerkiksi asiakkaan / potilaan toimintakyvyn arviointi molemmissa kohdissa samat asiat, Voisiko ne olla kohdassa 2?*
- *Kohta 3 Tietoperustassa 13 kriteeriä. Voisiko tietoperustakohtia liittää osaksi esim. kohdan 2 kriteereitä (vaikkapa elintarvikehygienian vaatimusten perustelut).*
- *Tarvitseeko sosiaali- ja terveydenhuollon historian olla ammattiosaamisen näytön kriteerinä, sillä se ei ole myöskään ammattitaitovaatimuksena?*

Toimintakyvyn ylläpitäminen

- *päällekkäisiä arvioinnin kohteita. Nyt tutkinnon osan kriteeristö on 22 sivua, joten määrällisesti niitä on liikaa, mutta päällekkäisyyksiä karsimalla ja enemmän työelämän toimintoina kuvaamisella ne tiivistyisivät ja tulisivat mielekkäiksi. Asiat ovat oikeita, mutta monet asiat joudutaan nyt osoittamaan kertomalla.*
- *Kohta 3 Tietoperustan hallinta on liian massiivinen, 17 kriteeriä. Osaaminen tulee jo perusteltua esim. kohdissa 1 Työprosessin hallinta ja 4 Elinikäisen oppimisen avaintaidot ja kohtaan 2 voisi kriteeristöön lisätä vaateen "perustelee toimintaansa"... näillä toimenpiteillä tietoperustan hallintaa saisi yksinkertaistettua.*

Akuuttihoitotyössä toimiminen

- *säteilyturvallisuutta ja perioperatiivisen hoitotyön näkökulman osuutta lisää, koska osaamisen osoittamista on mahdollista osoittaa myös perioperatiivisessa toimintaympäristössä.*
- *Voisiko kaikissa tutkinnon osissa noudattaa kohdassa 3 Työn perustana oleva tiedon hallinta Akuuttihoitotyössä olevaa rakennetta, siellä on vain neljä kriteeriä (lainsäädäntöön, eettiseen toimintaan, turvallisuuteen sekä hoitotyön toimintoihin liittyvät kriteerit)?*

Ensihoitopalvelussa toimiminen

- *tutkinnon osan aloittamisen ehdot samat kuin akuuttihoitotyössä toimimisen tutkinnon osassa*
- *keskusteltavaksi verkostopäivänä: etenemisen ehdot, edelliset tutkinnon osat ennen seuraavan tutkinnon osan opiskelua vai ennen seuraavan tutkinnon osan työssäoppimisen aloittamista...?*

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon, perustason ensihoito nähdään parantavan tulevaa osaamista akuutti- ja ensihoidon osaamisalueella.

Tutkintoon liittyvät terveydentila- ja toimintakykyvaatimukset

Kaksi koulutuksen järjestäjää ovat havainneet terveyden ja toimintakyvyn **esteinä** opiskelijoiden mieli- aloihin liittyvät pulmat esim. masennus, joka ei välttämättä tule esille soveltuvuuskokeiden toimintakyky- mittauksissa. Haasteena on myös ollut opiskelijan heikko suomen kielen taito, somaattinen sairaus ja tapaturma. Useat koulutuksenjärjestäjät kiinnittävät soveltuvuuskokeissa huomiota fyysiseen ja psyykkiseen toimintakykyyn. Tätä tuetaan myös koulutuksen aikana ohjaamalla opiskelijoita pitämään huolta fyysisestä kunnostaan ja kiinnittämällä huomiota ergonomiseen työskentelyyn. Muihin opiskelijoiden on- gelmiin, kuten somaattisiin sairauksiin ja mielenterveydellisiin ongelmiin, on ohjausta ja tukea tarjottu yksilöllisen tarpeen mukaisesti.

Koulutuksen järjestäjien arviot perustason ensihoidon kokeilun tuloksista

Koulutuksen järjestäjien arvio kokeilun tähän mennessä saavutetuista tuloksista on **positiivinen**. Neljä koulutuksen järjestäjää kertoo opiskelijoiden työelämäpalautteen olleen hyvää, osaamisen arviointitu- losten paremman kuin keskimääräisesti. Yksi koulutuksen järjestäjä kertoo työelämän edustajien anta- neen positiivista palautetta kokeilututkinnosta: koulutuksen rakenne, ammattitaitovaatimukset ja -kritee- rit on koettu tarkoituksenmukaisiksi.

Kolme koulutuksen järjestäjää on sitä mieltä, että tutkinto antaa **mahdollisuuden sijoittua nykyistä laajemmin työelämään**. Jo nyt on nähtävissä, että koulutus tuottaa **aikaisempaa syvempää ja moni- puolisempaa osaamista**. Kaksi koulutuksen järjestäjää toivookin tutkinnon vakinaistamista.

Työelämän edustajat ovat myös huomanneet, että opiskelijoilla on paremmat valmiudet ensi- hoidon työtehtäviin kuin ensihoidon osaamisalan opiskelijoilla.

Tutkinnon suorittamisen jälkeen opiskelijoilla on varmasti laaja-alaisempi ja monipuolisempi osaaminen kuin nykyisillä lähihoitajilla, koska he ovat opiskelleet ensihoitopainotteisesti koko tutkinnon ajan ja tutkinnon perusteissa mennään syvemmälle kuin nykyisissä lähihoitajan tut- kinnon perusteissa.

Tutkinto antaa mahdollisuuden sijoittua laajemmin akuuttihoitoon työpaikkoihin ensihoidon ja päivystyksen lisäksi esim. valvontayksiköt, leikkaussalit, tehot, mielenterveys- ja päihdeyksiköt ym.

Kokonaisuudessaan...opiskelijoiden, opettajien, työelämän ja yhteistyökumppaneiden palaute ko- keilusta on erittäin myönteinen.

2.3 Hyvinvointiteknologian kokeilu

Hyvinvointiteknologian osaamisalan kokeilua voi toteuttaa kokeiluohjelman mukaan kolmessa eri tekniikan ja liikenteen alan tutkinnossa:

- Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto, hyvinvointiteknologia-asentaja
- Sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinto, turvalaiteasentaja
- Kone- ja metallialan perustutkinto, hyvinvointilaiteasentaja.

Taulukossa 8 on koonti koulutuksen järjestäjistä, tutkinnosta, koulutuksen järjestämismuodosta ja alkamis- ja päättymisajankohdista.

Taulukko 8. Hyvinvointiteknologian osaamisala, vuosina 2014–2015 käynnistyneet kokeilut.

Koulutuksen järjestäjä	Tutkinto	Kokeilun toteutusmuoto	Aloitaneet	Eronneet	Opiskelijamäärä 31.12.2015	Koulutuksen alkamispäivä	Koulutuksen suunniteltu päättymisajankohta
Oulun seudun koulutuskuntayhtymä, Oulun seudun ammattiopisto	Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto, hyvinvointiteknologiaan painottuva osaamisala	Ammatillinen peruskoulutus, oppilaitosmuotoinen	19	1	18	10.08.2015	31.05.2018
Päijät-Hämeen koulutuskonserni, Koulutuskeskus Salpaus	Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto, hyvinvointiteknologiaan painottuva osaamisala	Ammatillinen peruskoulutus, oppilaitosmuotoinen	25	2	22	01.08.2015	31.12.2018
Sastamalan koulutuskuntayhtymä	Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto, hyvinvointiteknologiaan painottuva osaamisala	Ammatillinen peruskoulutus, oppilaitosmuotoinen, (ryhmää täydennetty tamikuussa 2015, 8op.)	22	1	21	07.08.2014	01.06.2017
Sastamalan koulutuskuntayhtymä	Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto, hyvinvointiteknologiaan painottuva osaamisala	Ammatillinen peruskoulutus, oppilaitosmuotoinen	8	0	8	13.08.2015	31.05.2018
Savon koulutuskuntayhtymä, Savon ammatti- ja aikuisopisto	Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto, hyvinvointiteknologiaan painottuva osaamisala	Näyttötutkinto, oppilaitosmuotoinen	14	2	12	25.08.2014	30.05.2016
Savon koulutuskuntayhtymä, Savon ammatti- ja aikuisopisto	Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto, hyvinvointiteknologiaan painottuva osaamisala	Näyttötutkinto, oppilaitosmuotoinen	19	1	18	01.09.2015	31.05.2017
Seinäjoen koulutuskuntayhtymä, Koulutuskeskus Sedu	Sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinto, hyvinvointiteknologiaan painottuva osaamisala	Ammatillinen peruskoulutus, oppilaitosmuotoinen	11	1	13	05.08.2015	31.05.2018
Seinäjoen koulutuskuntayhtymä, Koulutuskeskus Sedu	Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto, hyvinvointiteknologiaan painottuva osaamisala	Ammatillinen peruskoulutus, oppilaitosmuotoinen	11	0	11	05.08.2015	31.08.2018
Etelä-Savon koulutus Oy, Etelä-Savon ammattiopisto	Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto, hyvinvointiteknologiaan painottuva osaamisala	Ammatillinen peruskoulutus, oppilaitosmuotoinen	2	0	2	12.08.2015	31.05.2018
Etelä-Savon koulutus Oy, Etelä-Savon ammattiopisto	Sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinto, hyvinvointiteknologiaan painottuva osaamisala	Ammatillinen peruskoulutus, oppilaitosmuotoinen	2	0	2	12.08.2015	31.05.2018
Yhteensä			133	8	127		

Hyvinvointiteknologian kokeilun on aloittanut yhteensä kuusi koulutuksen järjestäjää. Vuosina 2014–2015 on käynnistynyt yhteensä **12 kokeilua**. Hyvinvointiteknologian osaamisalan kokeiluissa opiskeli vuoden 2015 lopussa **127 opiskelijaa**. Koulutuksista kymmenen on tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinnon hyvinvointiteknologian osaamisalaa. Hyvinvointiteknologiaan osaamisalakokeilun

on aloittanut kaksi koulutuksen järjestäjää sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinnossa. Savon ammatti- ja aikuisopistossa on aloittanut kokeilun näyttötutkintona, muut koulutuksen järjestäjät ammatillisena peruskoulutuksena. Etelä-Savon ammattiopiston vähäiset aloituspaikat ovat arvioita suoritettavaa hyvinvointiteknologian osaamisalavalinnoista.

Eronneita opiskelijoita oli yhteensä 8, joista suurin osa oli keskeyttänyt väärän opintoalan valinnan vuoksi (62 %). Terveydelliset syyt, opiskeluhaluttomuus ja opiskelijan työllistyminen johtivat kukin yhden opiskelijan eroon.

Kokeilujen järjestäminen ja resurssit

Hyvinvointiteknologian kokeilun aloittaneet koulutuksen järjestäjät ilmoittavat, että koulutuksen järjestäminen **ei poikkeaa** tai poikkeaa vain vähän (94 % kaikista vastauksista) tavanomaisesta koulutuksen järjestämisestä **ohjauksen ja opetuksen järjestämisessä** (tiedottaminen, opiskelijaksi ottaminen, henkilökohtaistaminen, opiskeluhuolto, opinto-ohjaus, pedagogiset ratkaisut ja työssäoppiminen).

Tiedottamisessa käytetään koulutuksen järjestäjien tavanomaisia kanavia (mm. www-sivut, opinto-opaat, infotilaisuudet oppilaitoksissa ja työpaikoilla). Lisäksi verkostoituminen alan yrityksiin näkyi koulutuksen järjestäjien vastauksissa. **Opiskelijavalinnat** on tehty pääsääntöisesti yhteisvalinnan kautta, mutta kahden koulutuksen järjestäjän oppilasvalinnassa on käytetty myös haastattelua tai pääsykoetta.

Henkilökohtaistaminen sekä **opiskelijahuollon järjestäminen** eivät ole poikenneet normaalista toiminnasta lainkaan kaikkien koulutuksen järjestäjien osalta. Sen sijaan kaksi koulutuksen järjestäjää ilmoitti opinto-ohjauksen poikkeavan joiltain osin normaaliin verrattuna.

Vastuuopettajalle on kohdennettu lisäresurssia ohjaukseen.

Yksi koulutuksen järjestäjä ilmoitti, että **pedagogiset ratkaisut poikkeavat** paljon normaalista toiminnasta ja kolme järjestäjää ilmoitti pedagogisten ratkaisujen poikkeavan joiltain osin normaaliin toimintaan verrattuna. Suurimmat muutokset ovat olleet uusien laitteiden, ohjelmistojen sekä uudenlaisten oppimisympäristöjen käyttöönotto koulutuksessa.

Olemme hyödyntäneet monipuolisia pedagogisia ratkaisuja mm. simulaatio-oppiminen sekä olemme hankkineet erilaisia laitteistoja ja ohjelmia hyvinvointiteknologiaan.

Opetuspisteeseen on varustettu opetuskoti, joka vaihteittain muunnetaan "älykodiksi". Uutena teknologiana varustuksessa on mm. etähallittavat järjestelmät. Laitehankintoihin on varattu resurssia sekä 2015 että 2016 talousarvioon. Opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa työpaikka-ohjaajakoulutus.

Olemme rakentamassa kodinomaista oppimisympäristöä yhteen luokkaan ja olemme hankkineet myös uusia laitteita, esim. paikantava turvaranneke, turvahyvinvointiranneke, induktiosilmukka, kenttävoimakkuusmittari, hälyttävä mattoanturi ja ovianturi. Lisäksi olemme harjoitelleet mm. esteettömyyden huomioimista tutustumalla pyörätuolia käyttävän asiakkaan liikkumiseen.

Opinnoissa on hyödynnetty OAMKin Mahdollistava koti -oppimisympäristöä Asiakkaan toimintakyvyn ylläpitäminen ja tukeminen -tutkinnonosassa

Osittain EAKR-rahoituksella ja osittain normaalilla valtio-osuuksilla on saneerattu kaksi luokkatilaa. Lisäksi EU:n rahoittama hanke on meneillään, josta ostetaan välineistöä. Opettajia on koulutettu.

EAKR-hankkeessa rakennettu älykoti -oppimisympäristö on opiskelijoiden oppimisympäristönä. Kuntouttavan hoitotyön ja teknologian -oppimisympäristö. Suunnitteilla on järjestää yrittäjämäisesti palvelutoimintaa asiakkaille.

Työssäoppimisen järjestäminen on poikennut eniten tavanomaisesta koulutuksen järjestämisestä, joskaan poikkeamat eivät ole merkittäviä yhdelläkään koulutuksen järjestäjällä. Vain kahdella järjestäjällä työssäoppiminen ei ollut tuonut muutoksia toimintaan. Kolme koulutuksen järjestäjää ilmoitti poikkeamia joiltain osin, yksi koulutuksen järjestäjä ilmoitti työssäoppimisen poikkeavan paljon normaalista ja yksi koulutuksen järjestäjä ei osannut kommentoida työssäoppimisen järjestämistä vielä tässä vaiheessa kokeilua.

Työssäoppimisen laajuuksissa on koulutuksen järjestäjien välillä eroja: osaamispisteinä osaamisen hankinta työssäoppimalla vaihtelee välillä 30–42 osaamispistettä (ka. 34) ja / tai työpäivien lukumäärät vaihtelevat 50:stä 150:een (ka. 87).

Koulutuksen järjestäjät toivat esiin myös seuraavanlaisia huomioita opiskelijan ohjauksesta ja opetuksen järjestämisestä:

Hyvin erilaiset koulutus- ja työkokemustaustat (tohtorista peruskouluun).

Mahdollisten aikuisopiskelijoiden integroiminen ryhmään ja siihen liittyvät ohjaustoimet sekä henkilökohtaistaminen. (varaudumme siis tähän mahdollisuuteen, että ryhmä täydentyy aikuisopiskelijoilla).

Kokeilun pakollisia tutkinnon osia tarjotaan 2. vuoden ict-asentajaopiskelijoille. Näin heillä on mahdollisuus saada valmistuessaan tutkintonimikkeet ict-asentaja ja hyvinvointiteknologia-asentaja.

Oppilaitoksen aloituspaikkojen väheneminen tulevaisuudessa hankaloittaa näiden uusien tutkintonimikkeiden opetusjärjestelyjen suunnittelua. Jos vaikka jatkossa oppilaitoksemme sisällä opiskelupaikkoja ei suunnatakaan näihin aloihin.

Vastuukysymykset, kun mennään tekemään huolto- ja korjaustöitä asiakkaiden koteihin.

Kokeilujen järjestämiseen liittyvät resurssit

Kaikki hyvinvointiteknologian kokeilun aloittaneet koulutuksen järjestäjät ilmoittavat, että koulutuksen järjestäminen **poikkeaa vähintään joiltain osin** tavanomaisesta toiminnasta. Resursoinnin osalta yli 70 % vastaajista ilmoitti kokeilun poikkeavan joiltain osin. Koulutuksen järjestäjistä 25 % ilmoitti **resursoinnin poikkeavan paljon** tai merkittävästi tavanomaisesta toiminnasta. Merkittävimmät resurssitarpeiden lisäykset ovat liittyneet uusien teknologioiden ja laitteiden käyttökoulutukseen sekä opetusmateriaalien suunnitteluun. Lisäksi uudenlainen ammatti- ja toimintaympäristö on vaatinut lisäresursseja opettajien koulutukseen ja työelämäyhteistyölle.

Kaksi koulutuksen järjestäjä on huomionnut uudet tarpeet myös opettajan rekrytoinnissa ja muiden koulutuksen järjestäjien tarpeet ovat huomioitu pääsääntöisesti opettajien lisäkoulutuksella ja opettajien työelämään tutustumisjaksoilla. Kolme koulutuksen järjestäjää ilmoittaa, että opettajien työelämään tutustumisjaksoja on suoritettu tai ollaan suunnittelemassa.

Muita resurssointiin liittyviä tärkeitä huomioita koulutuksen järjestäjiltä ovat seuraavat:

Kokeilussa pitäisi olla erillisrahoitus, joka mahdollistaisi suuremmat resurssit opetuksen kehittämiseen, kouluttautumiseen sekä laitehankintoihin.

Suunnitteluun ja sidosryhmäyhteistyöhön voisi kohdentaa vielä enemmän resursseja.

Materiaalikustannukset ovat merkittäviä, jotta opetusta pystytään antamaan. Laitteiden ja välineiden ylläpito sekä osaamisen ylläpitäminen vievät myös resursseja.

Oppimisen ja osaamisen arviointi

Kaikki hyvinvointiteknologian kokeilun aloittaneet koulutuksen järjestäjät ilmoittavat, että opiskelijan oppimisen ja osaamisen **arviointiin liittyvä toiminta** (oppimisen ja osaamisen arvioinnin menetelmät, arvosanat) **ei poikkea** tavanomaisesta toiminnasta.

Ammattiosaamisen näyttöjen arvosanat ja näyttötutkinnon arviointien arvosanat eivät poikkea (57 %) tavanomaisesta toiminnasta tai niiden vaikutuksia ei voida vielä tässä vaiheessa kokeilua arvioida (43 %).

Muita tärkeitä huomioita koulutuksen järjestäjiltä liittyen opiskelijan oppimiseen ja osaamisen arviointiin ovat seuraavat:

Olemme tehneet tiivistä yhteistyötä tutkintotoimikunnan kanssa näyttötehtävien laadinnassa ja arviointikriteereissä. Tämä on hidastanut suunnittelua aikataulua ja aiheuttanut ongelmia aikatauluissa.

Yhteistyö työelämän ja työssäoppimispaikkojen kanssa on tärkeää.

Ammattiosaamisen näyttöjä pitää ottaa vastaan oppilaitosympäristössä. Sellaisia työpaikkoja ei ole, joissa ne voisi antaa.

Työelämävastaavuus ja yhteistyö eri sidosryhmien kanssa

Hyvinvointiteknologian kokeilun aloittaneet koulutuksen järjestäjät ilmoittavat, että koulutuksen työelämävastaavuus ja yhteistyö eri sidosryhmien kanssa **toimii hyvin kirjavasti** johtuen osittain kokeilun alkuvaiheesta. Taulukossa 9 esitetään koulutuksen järjestäjien arviot hyvinvointiteknologian kokeilun työelämävastaavuudesta.

Taulukko 9. Hyvinvointiteknologian kokeilun työelämävastaavuus koulutuksen järjestäjien arvion mukaan

	Ei toteudu	Toteutuu joiltain osin	Kokeilun tässä vaiheessa vaikea arvioida	Toteutuu hyvin	Toteutuu erinomaisesti	Yhteensä
Työelämästä tullut palaute ja tarpeet on otettu huomioon koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman laatimisessa	0	1	2	4	0	7
Työelämän edustajat ovat olleet mukana opetussuunnitelman laatimisessa	1	3	1	2	0	7
Opetussuunnitelma on laadittu siten, että se mahdollistaa alan työelämän osaamiskokonaisuuksien oppimisen	0	0	2	5	0	7
Opetussuunnitelman toteutuksessa pystytään joustavasti huomioimaan työelämän uudet osamistarpeet	0	2	3	2	0	7
Työelämän verkostojen ja -yhteyksien hyödyntäminen opetuksessa on suunniteltua ja tavoitteellista	0	3	3	1	0	7
Kokeilun opetuslaitteisto, -välineet ja -materiaalit ovat ajantasaisia ja vastaavat työelämän tarpeita	1	2	2	2	0	7
Työssäoppimisen järjestelyt työelämän edustajien kanssa ovat toimivia	0	2	5	0	0	7
Työpaikkaohjauksen järjestäminen ja työpaikkaohjaajien koulutus toteutuu	0	2	5	0	0	7
Yhteensä	2 (3 %)	15 (28 %)	23 (41 %)	16 (28 %)	0 (0 %)	56 (100 %)

Kaikki koulutuksen järjestäjät ilmoittavat, että **työelämästä tullut palaute ja tarpeet on huomioitu vähintään joiltain osin** tai palautteen vaikutuksia on vaikea arvioida kokeilun tässä vaiheessa.

Vastuuopettajan työelämäjakso

Työpaikkaohjaajakoulutus opiskelijoille ja työpaikkaohjaajille

Yhteistyö työelämän edustajien kanssa kokeilun työelämävastaavuudesta, työelämäyhteistyöstä ja hankinnoista

Yhteistyö ja vuoropuhelu työssäoppimispaikoista.

Koulutuksen järjestäjät raportoivat **vaikeuksista** saada työelämän edustajat mukaan opetussuunnitelmatyön laadintaan. Yhdellä koulutuksen järjestäjistä yhteistyö opetussuunnitelman laadinnassa ei ollut toteutunut, kolmella joiltain osin. Heidän mukaansa opetussuunnitelma on kuitenkin laadittu siten, että se mahdollistaa hyvin alan työelämän osaamiskokonaisuuksien oppimisen. Työelämäverkostojen hyödyntämisestä on vaikea arvioida koulutuksen tässä vaiheessa kolmen koulutuksen järjestäjän raportin mukaan. Kolmen mukaan se toteutuu joiltain osin ja yhden hyvin.

Olemme tehneet tiivistä yhteistyötä yritysten kanssa. Tämän pohjalta on laadittu koulutuksen toteutussuunnitelma, joka on ollut käytännönläheistä.

Käytössä on mahdollisuus toteuttaa laajennettua työssäoppimista työelämän tarpeista lähtevänä mahdollisuutena. Tämä edesauttaa koulutuksen kehittämistä myös.

Koulutuksen järjestäjät arvioivat kokeilun **opetuslaitteiston, -välineiden ja -materiaalien ajantasaisuuden** pääosin olevan vähintään osittain työelämän tarpeita vastaavia tai niiden vastaavuutta on hankala arvioida tässä vaiheessa. Esteenä paremmalle työelämävastaavuudelle koulutuksen järjestäjät näkevät mm. nopeasti kehittyvän alan ja resursoinnin.

Nopeasti kasvava uusi ala, jossa osaamistarpeita syntyy koko ajan ja kehitystä tapahtuu.

Laitteiden hinnat ja resursointi.

Opetussuunnitelma elää koko ajan eli se ei ole vielä vakiintunut.

Sidosryhmäyhteistyö tutkintotoimikunnan ja koulutuksen järjestäjien välillä toteutuu vähintään hyvin (48 % vastauksista) tai yhteistyön tasoa on vaikea arvioida tässä vaiheessa kokeilua (48 % vastauksista). Yhteistyö ammattikorkeakoulujen edustajien kanssa on käynnistynyt yhtä koulutuksen järjestäjää lukuun ottamatta.

Yhteistyötä sidosryhmiin on edistetty koulutuksen järjestäjien toimesta mm. seuraavasti:

Olemme pitäneet tiedotus- ja yhteispalavereita.

Koulutuksen järjestäjä on muodostanut kokeilulle oman ohjausryhmän jossa, mukana työelämän edustajia, muita sidosryhmien edustajia, koulutuksen järjestäjän edustajia sekä kokeiluiden vastuuhenkilöt.

Vastuutoimijat ovat osallistuneet kokeiluiden yhteistyö- ja neuvottelupäiville. Niistä jokaisessa on ollut edustus paikalla.

Työelämäyhteistyö ja työpaikkaohjaajakoulutukset.

Koulutuskuntayhtymässä aktiivisesti toimiva yhteinen ohjausryhmä kaikille kokeiluille.

Ohjausryhmässä on riittävän laaja työelämän ja sidosryhmien edustus. Olemme osallistuneet aktiivisesti kokeiluiden yhteistyöpäiviin. Olemme pyrkineet tiedottamaan yhteistyökumppaneita kokeilun vaiheista.

Olemalla yhteydessä työelämän yrityksiin ja vierailemalla alan messuilla.

Osallistumalla kehittämispäiviin sekä jaettu materiaalia ja osaamista toisille koulutuksen järjestäjille.

Laitehankintoja ja oppimisympäristön luomista on tehty yhteistyössä sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon kanssa. Lähihoitajaopiskelijat hyödyntävät hankittuja laitteita ja kodinomaista oppimisympäristöä opinnoissaan.

Kokeilussa ohjausryhmä, jossa on edustus mm. ammattikorkeakoulusta ja keskussairaalaista. Yhteistyö laitetoimittajien kanssa.

Hyvä ja joustava yhteistyö SOTE-alan ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa on helpottanut yhteisen tutkinnon osan suunnittelua ja toteutusta.

Sidosryhmien välisenä **yhteistyön esteenä** koulutuksen järjestäjän ovat raportoineen resurssi- ja aikapulan sekä kokeilun nettisivujen toimimattomuuden. Lisäksi pitkät etäisyydet on nähty esteenä yhteistyölle.

Koulutuksen järjestäjien arvio kokeiluissa noudatettavista tutkinnon perusteista ja tutkinnon toimivuudesta ammatillisen koulutuksen järjestelmässä

Taulukossa 10 esitetään koulutuksen järjestäjien raportoimat arviot hyvinvointiteknologian osaamisalan perusteiden työelämävastaavuudesta.

Taulukko 10. Hyvinvointiteknologian osaamisalan perusteiden työelämävastaavuus koulutuksen järjestäjien arvion mukaan

	Täysin eri mieltä	Eri mieltä	Ei oteta kantaa	Samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Yhteensä
Kokeilun noudatettavan tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimukset vastaavat alan osaamistarpeita.	0	1	1	5	0	7
Tutkinnon ammatilliset tutkinnon osat (pakolliset osaamisala, valinnaiset) vastaavat alan työtehtävien osaamiskokonaisuuksia.	0	1	2	4	0	7
Yhteensä	0 (0 %)	2 (14 %)	3 (21 %)	9 (65 %)	0 (0 %)	14 (100 %)

Hyvinvointiteknologian kokeilun aloittaneista koulutuksen **järjestäjistä 65 %** ilmoittaa, että tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimukset ja tutkinnon ammatilliset **tutkinnon osat vastaavat alan työtehtävien osaamiskokonaisuuksia**. 21 % vastaajista ei ota kantaa perusteisiin tässä vaiheessa kokeilua ja yksi koulutuksen järjestäjä on eri mieltä perusteista ja ammattitaitovaatimuksista.

Jatkuvasti olisi mietittävä ja tutkittava, mitkä ovat uusimmat tekniikat ja laitteistot, sekä mitä työelämä tarvitsee, minkälaisia osaajia ja osaamista.

Asiakkaan toimintakyvyn ylläpitäminen ja tukemisen seurantakohteet: voisiko muuttaa Terveystieteiden keskeiset lait ja asetukset -> sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmät ja lainsäädäntö.

Pitää vielä tarkasti verrata tutkinnon osia sähköalan pt:n osiin sekä tieto- ja tietoliikennetekniikan osiin. Voi olla, että em. tutkintojen osia hieman "hyvinvointiteknologistamalla" voisi välttää uudelta tutkinnolta.

Asennustöitä ja -tehtäviä pitäisi sisältyä enemmän opetukseen, jotta huolto- ja korjaustehtävät sujuisivat. Asennus- ja huoltotehtävät ovat keskeistä osaamista. Ohjelmointi on amk-tasoista osaamista.

Koulutuksen järjestäjät antoivat seuraavaa palautetta tutkinnon toimivuudesta ja tutkinnon perusteista:

Osaamisalan kokonaisuudet sopisivat hyvin myös jatkokoulutukseksi aikuisille, joilla pohjakoulutuksena sähköalan tai sosiaali- ja terveysalan koulutus.

Hyvinvointiteknologia-asentaja -tutkintonimike on hyvä ja osuva

On vaikea löytää sellaisia työpaikkoja, joissa tällä hetkellä olisi "puhtaasti" hyvinvointiteknologia työtä. Useat yritykset pärjäävät sähköalan pt:n sekä tieto- ja tietoliikennetekniikan pt:n osaamisilla.

Nyt tutkinto on hajallaan useamman koulutusalan alla. Kokeilun päätyttyä olisi hyvä keskittyä yhden alan alle.

Tutkintoon liittyvät terveydentila- ja toimintakykyvaatimukset

Koulutuksen järjestäjät ovat raportoineet opiskelijoiden terveydentilaa ja toimintakykyä rajoittavina tekijöinä koulutuksen aikana muutamia **päihde-epäilyjä** sekä **tuki- ja liikuntaelinsairauksia**, joilla voi olla vaikutusta opintojen etenemiseen tai työllistymiseen. Lisäksi on raportoitu tutkinnon **mukauttamisen** vaikutuksista sähkö- ja turvalaiteasentajana työllistymiseen sekä **turvallisuusselvityksen** vaikutuksesta työllistymiseen. Neljä koulutuksen järjestäjää olisi sisällyttämässä tutkintoa SORA-lainsäädännön piiriin tai ainakin se on otettava harkintaan.

Koulutuksen järjestäjät ovat pyrkineet vaikuttamaan opiskelijoiden terveydentilaa ja toimintakykyä rajoittaviin esteisiin tavanomaisen ohjauksen ja tuen keinoin.

Alustava arvio hyvinvointiteknologian kokeilun tuloksista

Koulutuksenjärjestäjät ovat raportoineet kokeilun käynnistyneen pääsääntöisesti hyvin ja odotukset kokeilun onnistumiselle ovat korkeat. Kokeilun tulevaisuuteen suhtaudutaan tässä vaiheessa positiivisesti ja usko hyvinvointiteknologian koulutuksen tarpeellisuuteen ja opiskelijoiden työllistymiseen ovat olemassa, joskin lopullinen tutkintomuoto on vielä epäselvä. Yksi koulutuksen järjestäjä kommentoi asiaa seuraavasti:

Jotta opiskelija voi saada sähköasennustöiden pätevyyden, hänen on valittava tietyt tutkinnonosat, jolloin hyvinvointiteknologian osaamisalaan kuuluvat tutkinnonosat jäävät vähäisiksi. On harkittava, onko hyvinvointiteknologia osaamisala vai valinnainen tutkinnon osa.

3 Yhteenveto

Välinehuollon, perustason ensihoidon ja hyvinvointiteknologian koulutuskokeilut ovat käynnistyneet vuonna 2014–2015.

Välinehuollon perustutkinnon on aloittanut seitsemän koulutuksen järjestäjää. Yksi välinehuoltoalan perustutkinnon kokeiluun osallistuva koulutuksen järjestäjä keskeytti kokeilun loppuvuodesta 2015 (Oman ammattiopisto). Perustason ensihoidon osaamisalan on aloittanut viisi koulutuksen järjestäjää ja hyvinvointiteknologiaan painottuvan osaamisalan kuusi koulutuksen järjestäjää. Yksi koulutuksen järjestäjä (Tampereen ammattiopisto) on ilmoittanut aloittavansa kone- ja metallialan perustutkinnossa hyvinvointiteknologian osaamisalan kokeilun keväällä 2016. Kokeilu toteutetaan työvoimakoulutuksena ja näyttötutkintona. Taulukossa 11 on esitetty välinehuoltoalan, perustason ensihoidon ja hyvinvointiteknologian kokeilujen opiskelijamäärät 31.12.2015 ja taulukossa 12 kokeiluista valmistuvien opiskelijoiden määrät vuosina 2016–2019.

Liitteessä 1 on koonti kokeiluun osallistuvien koulutuksen järjestäjien suunnitelmista aloittaa uusia kokeiluja vuosina 2016–2017. Taulukossa 11 ja 12 on arvioitu suunniteltujen koulutusten opiskelijamäärät ja vuosittain valmistuvat opiskelijat vuosina 2016–2019.

Taulukko 11. Välinehuoltoalan, perustason ensihoidon ja hyvinvointiteknologian kokeilujen opiskelijamäärät meneillään olevista (31.12.2015) ja suunniteltujen koulutusten opiskelijamäärät (2016–2019)

TUTKINTO	Tilanne 31.12.2015	Suunnitellut koulutukset 2016-2019	Yht.
Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, perustason ensihoidon osaamisala	211	158	369
Välinehuoltoalan perustutkinto, välinehuoltaja	127	70	197
Sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinto, turvalaite-asentaja	15	0	15
Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto, hyvinvointiteknologia-asentaja	112	43	155
Kone- ja metallialan perustutkinto, hyvinvointiasentaja	0	7	7
Yht.	465	278	743

Taulukko 12. Välinehuoltoalan, perustason ensihoidon ja hyvinvointiteknologian kokeiluista valmistuvat vuosina 2016–2019 (arvio 31.12.2015)

TUTKINTO	2016	2017	2018	2019	yht.
Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, perustason ensihoidon osaamisala	34	103	184	48	369
Välinehuoltoalan perustutkinto, välinehuoltaja	60	75	62	0	197
Sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinto, turvalaiteasentaja	0	0	15	0	15
Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto, hyvinvointiteknologia-asentaja	12	39	104	0	155
Kone- ja metallialan perustutkinto, hyvinvointiasentaja	0	7	0	0	7
yht.	106	224	365	48	743

Koulutuksesta **eronneita** oli eniten välinehuoltoalan perustutkinnossa: 28 % aloittaista (54) opiskelijaa oli päätyntä eroamaan. Perustason ensihoidon kokeiluissa eronneita oli huomattavasti vähemmän, vain hieman alle 9 % (20) ja hyvinvointiteknologian kokeiluista vain 5,5 % (8) aloittaneista opiskelijoista. Eroamisen syyt vaihtelivat kokeiluittain. Pääasialliset syyt olivat opintoalan **väärä valinta, terveydelliset syyt** sekä **taloudelliset vaikeudet**.

Välinehuoltoalan perustutkinto on käynnistynyt hyvin, ja ensimmäiset opiskelijat valmistuvat keväällä 2016. Työelämälähtöisyyttä on lisätty opettajien työelämäjaksojen avulla sekä käyttämällä työelämän asiantuntijoita kouluttajina. Työssäoppimisen laajuuksissa on vaihtelua koulutuksen järjestäjien kesken: työpäivinä raportoitu vaihtelu on 100:sta 176 työpäivään ja osaamispisteinä 40:stä 59 osaamispisteeseen. Koulutuksen järjestäjät ovat raportoineet työssäoppimisen yhteydessä alueellisista eroista työssäoppimispaikkojen saatavuudessa ja kertoneet hakevansa uusia ratkaisuja sopivien työpaikkojen löytämiseksi. He ovat nähneet tärkeänä työelämän edustajien, työpaikkaohjaajien ja -arvioijien perehdyttämisen tutkintoon, jotta se erotetaan välinehuollon ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista. Koulutuksen järjestäjät kokevat työelämäyhteistyön käynnistyneen hyvin ja työelämän kiinnostuneen tutkinnosta.

Koulutuksen järjestäjät ovat arvioineet aloittamiensa koulutusten työelämävastaavuutta hyvin eri tavalla. Pääosin kokeilujen suunnittelun ja toteutuksen todetaan olevan työelämän tarpeita vastaavia. Erityisesti on arvioitu, että kokeilujen suunnittelussa ja toteutuksessa on huomioitu hyvin työelämän edustajilta saatu palaute. Opiskelijoiden työelämää vastaavan osaamisen kehittymistä on pyritty parantamaan mm. hankkimalla ajantasaista välineistöä ja etenemällä opetuksessa työelämää vastaavin kokonaisuuksin.

Tutkintoon soveltuvien työssäoppimispaikkojen järjestäminen on ollut haasteellista, erityisesti pääkaupunkiseudulla mutta myös muilla paikkakunnilla. Työssäoppimisen ohjaajien sekä ammattiosaamisen sekä tutkintotilaisuuden arvioijien kouluttamiseen on panostettu, koska nähdään tärkeäksi poisoppia erityisesti välinehuollon ammattitutkinnon arviointikäytännöistä ja kehittää opiskelijoiden ohjausta ja arviointia alan perustutkinnoissa. Välinehuoltoalan kokeilusta saadun työelämä- ja opiskelijapalautteen mukaan tutkinto vastaa paremmin välinehuoltoalan osaamistarpeisiin kuin välinehuoltoalan ammattitutkinto tai erikoisammattitutkinto.

Koulutuksen järjestäjät ovat kokeneet välinehuoltoalan perustutkinnon ammattitaitovaatimusten vastaavan hyvin tai erinomaisesti alan osaamistarpeita. Tutkinnon muodostumiseen annettiin kehittämisoh-

tuksia lähinnä tutkinnonosien yhdistämisestä ja tutkinnon pituudesta. Opiskelijoiden työllistyminen välinehuoltoalalle ei koulutuksen järjestäjien mukaan näytä tällä hetkellä yhtä varmalta kuin aikaisemmin oletettiin, mutta tarvetta perustutkinnolle koettiin silti olevan.

Perustason ensihoidon kokeilu on käynnistynyt hyvin eri puolilla maata ja ensimmäiset opiskelijat valmistuvat keväällä 2016. Kokeilu on saanut näkyvyyttä alan lehdistössä ja mediassa, mutta sen markkinointi on vaatinut myös paljon henkilökohtaisia tapaamisia ja yhteistyötä työelämän edustajien kanssa.

Opiskelijoiden valinnoissa on koettu tärkeäksi kiinnittää huomiota erityisesti opiskelijoiden fyysiseen kuntoon ja harrastuneisuuteen sekä paineensietokykyyn. Osa koulutuksen järjestäjistä on integroinut nämä seikat myös koulutuksen toteutukseen. Pedagogiset ratkaisut ovat tukeneet opiskelijan aktiivista roolia oppimisessa mm. erilaisin simulaatio-, ongelmaperustaiseen pedagogiikkaan tai tekemällä oppimisen menetelmin. Simulaatioympäristöihin ja -välineistöön sekä opettajien täydennyskouluttamiseen, työelämään tutustumiseen ja opetuksen suunnitteluun on resursoitu tavanomaista enemmän, jotta opiminen ja osaamisen hankkiminen etenisi työelämäkokonaisuuksia vastaavasti.

Koulutuksen järjestäjät ovat ilmoittaneet työssäoppimisen vaihtelevan 33–65 osaamispisteen ja/tai 125–220 työpäivän välillä. Samalla he ovat raportoineet alueellisista eroista työssäoppimispaikkojen saatavuudessa. Kokeilun tutkinnon tunnettavuutta on pyritty lisäämään perehdyttämällä työssäoppimisen ohjaajia ja arvioijia.

Työelämävastaavuus on toteutunut kokeilussa hyvin tai erinomaisesti. Vaikeinta on ollut koulutuksen järjestäjien mukaan saada työelämän edustajia mukaan opetussuunnitelman laatimiseen. Kuitenkin on koettu, että opetussuunnitelma mahdollistaa perustason ensihoidon työelämän osaamiskokonaisuuksien oppimisen. Verkostoituminen työelämäedustajien, toisten koulutuksen järjestäjien ja ammattikorkeakoulun kanssa on koettu lähteneen pääosin hyvin käyntiin ja näitä verkostoja pystyttiin hyödyntämään opetuksessa suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti.

Koulutuksen järjestäjät ovat arvioineet tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten vastaavan alan osaamistarpeita hyvin. Myös ammatillisten tutkinnon osien on arvioitu vastaavan alan työtehtävien osaamiskokonaisuuksia hyvin. Haasteena on nähty nuorten opiskelijoiden kohdalla esim. hälytysajoneuvon kuljettaminen, minkä harjoittelu jää vähäiseksi, koska harjoittelu-aika jää lyhyeksi. Samoin nuorten vastuullisuuden ja kokonaisuuden hallinnan on koettu olevan vielä kehittymässä, mikä vaikeuttaa toteuttamista ja ammattitaitovaatimuksen mukaista oppimisen ja osaamisen arviointia.

Työelämän edustajat ovat antaneet positiivista palautetta opiskelijoiden hyvistä valmiuksista ensihoidon työtehtäviin. Koulutuksen järjestäjät ovat arvioineet tutkinnon tuottavan laaja-alaisempaa ja monipuolisempaa osaamista kuin ensihoidon osaamisala. Kaksi koulutuksen järjestäjää on esittänyt kokeilun vakinaistamista.

Hyvinvointiteknologian osaamisalan kokeilussa on käynnistynyt vuosina 2014–2016 kymmenen koulutusta tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkintona ja kaksi sähkö- ja automaatioteknologian perustutkintona. Kone- ja metallialan perustutkinto ei ole vielä käynnistynyt. Osa koulutuksen järjestäjistä ei vielä tiedä, kuinka moni aloittanut opiskelija valitsee hyvinvointiteknologiaan painottuvan osaamisalan opintoihinsa, joten opiskelijamäärät ovat heidän kohdallaan arvioita. Ensimmäinen kone- ja metallialan perustutkinnon hyvinvointiteknologian osaamisalan kokeilu on käynnistymässä keväällä 2016 Tampereen ammattiopistossa työvoimapoliittisena aikuiskoulutuksena.

Koulutuksen järjestäjät ovat resursoineet alan laitteisiin, ohjelmistoihin sekä uusiin simulaatioympäristöihin ja kodinomaisiin oppimisympäristöihin. Näiden käyttöön on perehdytetty ja opettajia täydennyskoulutettu. Opettajat ovat myös muuttaneet vakiintuneita pedagogisia ratkaisuja sekä olleet työelämäjaksoilla hyvinvointiteknologiaan liittyvissä ympäristöissä, ja siten on vahvistettu opettajien hyvinvointiteknologian osaamista.

Työelämäyhteistyö on tiivistynyt hyvinvointiteknologian kokeilun myötä, samoin yhteistyö tutkintotoimikuntien kanssa. Koulutuksen järjestäjät ovat todenneet, että sellaisia työpaikkoja, joissa arviointikriteerien mukaista osaamista voisi näyttää, ei vielä ole tarpeeksi. Näin ollen on jouduttu laatimaan yhdessä tutkintotoimikunnan kanssa vastaavia näyttötehtäviä oppilaitoksessa tapahtuvaan osaamisen osoittamiseen.

Kokeilussa noudatettavan tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten on koettu vastaavan alan osaamistarpeita. Koulutuksen järjestäjät ovat huolissaan siitä, että sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinnon opiskelijoille täytyy jatkossakin turvata sähköasennusoikeudet, jotta he pystyvät työskentelemään alalla. He ovat myös tuoneet esille, että hyvinvointiteknologiaan painottuvien tutkinnon osien paikkaa pitäisi vielä harkita, kuuluvatko ne pakollisiin vai valinnaisiin tutkinnon osiin vai erilliseksi ammattitaitoa täydentäväksi ammattitutkinnoksi.

Tutkinnon suorittajat tulevat työskentelemään sosiaali- ja terveysalan laitteiden laitevalmistus-, huolto- ja kunnossapitotehtävissä sekä kiinteistöjen ja kotien kotiasumisen ja informaatio- ja turvajärjestelmien asennus- ja huoltotehtävissä. Turvallisuusalan yrityksissä ja työpaikoilla toteutettavassa koulutuksessa henkilöstöltä vaaditaan turvallisuusselvitys, josta tulee tiedottaa opiskelijoille jo hakeutumisvaiheessa. Kokemustensa perusteella osa koulutuksen järjestäjistä on esittänyt, että hyvinvointiteknologiaan painottuvat tutkinnot liitettäisiin SORA-lainsäädäntöön.

Välinehuoltoalan perustutkinnon, perustason ensihoidon ja hyvinvointiteknologian kokeiluijen työelämävastaavuutta koulutuksen järjestäjät olivat arvioineet seuraavasti:

Taulukko 13. Välinehuoltoalan, perustason ensihoidon ja hyvinvointiteknologian kokeilujen työelämävastaavuus koulutuksen järjestäjien arvion mukaan

	Ei toteudu	Toteutuu joiltain osin	Kokeilun tässä vaiheessa vaikea arvioida	Toteutuu hyvin	Toteutuu erinomaisesti	Yhteensä
Työelämästä tullut palaute ja tarpeet on otettu huomioon koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman laatimisessa.	0	3	4	12	2	21
Työelämän edustajat ovat olleet mukana opetussuunnitelman laatimisessa.	4	8	2	5	2	21
Opetussuunnitelma on laadittu siten, että se mahdollistaa alan työelämän osaamiskokonaisuuksien oppimisen.	0	0	2	13	6	21
Opetussuunnitelman toteutuksessa pystytään joustavasti huomioimaan työelämän uudet osaamistarpeet.	0	2	5	10	4	21
Työelämän verkostojen ja -yhteyksien hyödyntäminen opetuksessa on suunniteltua ja tavoitteellista.	0	6	5	7	3	21
Kokeilun opetuslaitteisto, -välineet ja -materiaalit ovat ajantasaisia ja vastaavat työelämän tarpeita.	2	5	2	7	5	21
Työssäoppimisen järjestelyt työelämän edustajien kanssa ovat toimivia.	0	3	6	8	4	21
Työpaikkaohjauksen järjestäminen ja työpaikkaohjaajien koulutus toteutuu.	0	4	6	8	3	21
Yhteensä	6 (4 %)	31 (18 %)	32 (19 %)	70 (42 %)	29 (17 %)	168

Kun tarkastellaan kokeiluun osallistuneiden koulutuksen järjestäjien kaikkia väliraportteja yhdessä, voidaan todeta, että heidän mielestään kokeiluun liittyvät tutkimukset ja tutkimuksen osat vastaavat työelämän tarpeita hyvin tai erinomaisesti (n. 60% vastauksista). Eniten ongelmia on koettu olevan työelämän edustajien saamisessa opetussuunnitelmatyöhön mukaan. Opetussuunnitelman on koettu kuitenkin lähes yksimielisesti mahdollistavan työelämän osaamiskokonaisuuksien oppimisen. Suurin osa koulutuksen järjestäjistä on myös ilmoittanut opetussuunnitelman toteutuksen vastaavan joustavasti työelämän muutoksiin ja että työelämästä tullut palaute ja tarpeet on otettu huomioon opetussuunnitelman laadinnassa.

Koulutuksen järjestäjistä monet ovat kokeneet, että heillä on ollut puutteita opetuslaitteissa, -materiaaleissa, -välineissä ja ne ovat vastanneet työelämän tarpeita vain joiltain osin. Eroja koulutuksen järjestäjien välillä on ollut tässä suhteessa, koska noin puolet on arvioinut opetuslaitteidensa, -materiaalinsa ja -välineidensä olevan ajantasaisia ja vastaavan työelämän tarpeita hyvin tai erinomaisesti.

Työssäoppimisen järjestelyt ovat sujuneet kaikkien koulutuksen järjestäjien kohdalla ainakin joiltain osin yhdessä työelämän edustajien kanssa. Suurella osalla koulutuksen järjestäjistä ei vielä ole ollut kokeimuksia työssäoppimisesta, koska koulutus on alkanut vasta syksyllä 2015. Työpaikkaohjaajien koulutus ja työpaikkaohjaaminen on toteutunut ainakin joiltain osin kaikilla niillä koulutuksen järjestäjillä, joilla on ollut opiskelijoita työssäoppimisjaksoilla. Yli puolet koulutuksen järjestäjistä on ilmoittanut sen toteutuvan hyvin tai erinomaisesti.

Tutkimuksen perusteiden työelämävastaavuus koetaan toteutuvan hyvin (ks. Taulukko 14.)

Taulukko 14. Tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus

	Täysin eri mieltä	Eri mieltä	Ei oteta kantaan	Samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Yhteensä
Kokeilun noudatettavan tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimukset vastaavat alan osaamistarpeita.	0	3	2	13	3	21
Tutkinnon ammatilliset tutkinnon osat (pakollisetosaamisala, valinnaiset) vastaavat alan työtehtävien osaamiskokonaisuuksia.	0	4	2	12	3	21
Yhteensä	0 (0 %)	7 (17 %)	4 (9 %)	25 (60 %)	6 (14 %)	42

Kun tarkastellaan koulutuksen järjestäjien vastauksia kokonaisuudessaan, ovat kokeilussa noudatettavien tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimukset vastanneet alan osaamistarpeita ainakin joiltakin osin, mutta suurimman osan mielestä ne ovat vastanneet alan osaamistarpeita hyvin (n. 74 % vastauksista). Tutkintojen ammatillisten osien on koettu vastaavan alan työtehtävien osaamiskokonaisuuksia ainakin joiltakin osin. Vastauksista suurimmassa osassa on todettu niiden vastaavan alan työtehtävien osaamiskokonaisuuksia hyvin (64 %).

4 Koordinoijan arvio kokeilujen edistymisestä

Opetushallitus on asettanut kokeiluja ohjaavassa kokeiluohjelmassa seuraavat tavoitteet välinehuoltoalan, perustason ensihoidon ja hyvinvointiteknologian kokeiluille:

1. Uusiin osaamistarpeisiin vastaaminen
 - tulevaisuuden osaamistarpeiden ja teknologian kehittymisen ja digitalisoitumisen huomioon ottaminen
 - koulutusjärjestelmän ja tutkintojen perusteiden nopea reagointi toimintaympäristön muutoksiin
2. Tiedon tuottaminen ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän, tutkintorakenteen ja tutkintojen perusteiden kehittämiseen
3. Tutkinnon perusteiden ja koulutuksen kehittäminen.

Kokeiluohjelman mukaan koulutuksen järjestäjien tulee kokeilujen tulosten pohjalta tuottaa konkreettiset esitykset mm. seuraavista asioista: arviot tutkintorakenteeseen ja tutkintojen perusteisiin tarvittavista muutoksista, esitykset tutkinnoista, niiden osaamisaloista ja tutkintonimikkeistä, esitykset tutkintojen osaamisalojen tutkinnon perusteiksi, esitykset onko tarvetta liittää tutkinto SORA-lainsäädännön piiriin, määrälliset arviot aloituspaikoista ammatillisessa peruskoulutuksessa ja näyttötutkinnoissa ja arviot tutkintojen toimivuudesta ammatillisessa peruskoulutuksessa ja näyttötutkinnoissa.

Kokeiluja koordinoivan koulutuksen järjestäjän (Osekin) tehtävänä on laatia kokeilujen yhteiset kokoaavat raportit ja selvitykset Opetushallituksen tarkistaman kokeiluohjelman mukaisesti. Kaikki koulutuksen järjestäjät olivat sitä mieltä, että kokeiluohjelma ohjaa kokeilujen toteutusta ja raportointia hyvin.

Koordinoija Oulun seudun koulutuskuntayhtymän (Osekin) edustajat arvioivat vuoden 2015 väliraporttien pohjalta kokeilujen tavoitteiden saavuttamisen edistymisestä sekä arviointisuunnitelman mukaisesti tutkintojen työelämälähtöisyyttä seuraavasti:

Vastaavatko kokeilut ko. alojen uusiin osaamistarpeisiin?

- Kaikki kokeilut vastaavat hyvin työelämän muuttuviin osaamistarpeisiin. Erityisesti hyvinvointiteknologian alalla muutos on niin nopea, että sen vaikutusta kokeilun piirissä olevien perustutkintojen osaamisalaan on vaikea ennakoida.
- Kokeilun tässä vaiheessa on vaikea arvioida sitä, miten nopeasti kokeiltavat tutkinnot ja erityisesti koulutuksen järjestäjien opetus- ja toteutussuunnitelmat pystyvät vastaamaan alan muuttuviin osaamistarpeisiin. Tässä vaiheessa kokeiluja, kun koulutukset ovat kestäneet puolesta vuodesta 1,5 vuoteen, on jokaisella ollut tärkeää tutkinnon perusteiden ja opetus- ja toteutussuunnitelmien kehitystyö. Koulutuksen järjestäjät eivät vielä ole pystyneet arvioimaan luotettavasti oman alueensa työelämän kehityssuuntia. Myös alueellisia eroja on olemassa.
- Koulutuksen järjestäjät ovat panostaneet teknologian ym. hankintaan eri tavalla: osa on investoinut paljon ja osa näkee, että uusin laitteisto ja teknologia on alan työpaikoilla ja niiden käyttö opitaan työssäoppimisessa.

Tuottavatko kokeilut tietoa ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän, tutkintorakenteen ja tutkintojen perusteiden kehittämiseen?

- **Perustason ensihoidon kokeilu** on käynnistynyt hyvin. Sen opetussuunnitelman perusteet kaipaavat vielä hiomista, mutta se vastaa jo nyt hyvin työelämän osaamistarpeisiin. Työelämäpalaute perustason ensihoidon kokeilusta on ollut hyvää, ja sen on todettu tuottavan ensihoidon osaamisalaa laajempaa osaamista, jolloin myös työllistyminen mahdollistuu uusille alueille sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköihin.
- **Välinehuoltoalan perustutkinnon** perusteisiin kaivataan vielä tiivistämistä, mutta sen tuottama osaaminen vastaa paremmin alan osaamistarpeisiin kuin välinehuoltoalan ammatti- tai erikoisammattitutkinto. Valmistuvien opiskelijoiden työllistymisestä saadaan tietoa lähitulevaisuudessa, kun viisi ryhmää valmistuu keväällä 2016.
- **Hyvinvointiteknologian osaamisalojen kokeilu** tieto- ja tietoliikennetekniikan sekä sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkintojen osaamisaloilla ovat käynnistyneet muita kokeiluja hitaammin, koska kokeiluun liittyvät tutkinnon osat sijoittuvat opintojen loppuvaiheeseen. Käsite hyvinvointiteknologia on vielä avaamatta alan uutuudesta johtuen. Yleisesti myönnetään alan osaamisen tarpeellisuus, mutta vielä ei voida sanoa tarkasti, mitä osaamista niiden tulisi sisältää. Tästä syystä tässä vaiheessa ei osata arvioida, millaisissa työpaikoissa tutkintojen osaamisalan tutkinnon osien vaatimaa ammattitaitoa voidaan opiskella ja arvioida. Erityisesti tämä koskee asiakkaan toimintakyvyn tukemisen ja ylläpitämisen tutkinnon osaa (yhteinen kaikilla osaamisaloilla), mutta myös eri tutkintojen osaamisalan tutkinnon osia. Tällä hetkellä arvioidaan tulevaisuuden työpaikkojen olevan myös sosiaali- ja terveys- sekä turvallisuusalalla, minkä vuoksi tutkintoa toivotaan SORA -lainsäädännön piiriin.

Ovatko kokeilut antaneet tietoa tutkinnon perusteiden ja koulutuksen kehittämiseen?

- **Perustason ensihoidon kokeilu** on selkeimmin edennyt tavoitteiden mukaisesti ja koulutuksen järjestäjät arvioivat tutkinnon ja tutkinnon perusteiden toimivuutta ja tutkinnon tarpeellisuutta kaikista yhdenmukaisimmin. Yhteistyö ammattikorkeakoulujen kanssa on käynnistynyt hyvin eri tavalla koulutuksen järjestäjien kesken. Kaikki kuitenkin kokevat yhteistyön tärkeäksi ja tekevät töitä sen edistämiseksi. Työelämä on ilmaissut, että tutkinnolla on tarvetta alan työpaikoilla, ja nähnyt jo muutosta opiskelijoiden ensihoidon vahvemmassa osaamisessa suhteessa aikaisempaan ensihoidon osaamisalaan.
- **Välinehuoltoalan perustutkinnon ja hyvinvointiteknologian osaamisalan** kokeilut tieto- ja tietoliikennetekniikan sekä sähkö- ja automaatiotekniikan perustutkinnossa vaativat vielä kokeiluaikaa ja kehitystyötä. Kouluttajat sekä työelämän edustajat näkevät kokeilut tarpeellisiksi.
- Kokeilujen järjestäjät ovat toimittaneet koordinoijalle tutkinnon perusteiden mukaiset **opetus- ja toteutussuunnitelmat**. Ne ovat hyvin erityyppisiä, ja niiden pohjalta ei voida arvioida tavoitteiden suuntaista toteutusta, esimerkiksi osaamisperusteisuuden toteutuminen opetus- ja toteutussuunnitelmissa tulee hyvin eri tavalla esille. Väliraporttien avointen vastausten perusteella sekä myös koordinoijan järjestämien yhteistyöpäivien aikana saadaan parempi kuva koulutuksen järjestäjien toiminnasta. Osaamisperusteisuuden näkyminen myös koulutuksen järjestäjien opetus- ja toteutussuunnitelmissa on tärkeää kokeilujen tavoitteiden saavuttamisessa. Koulutuksen järjestäjien laatimissa

väliraporteissa huomio kiinnittyy myös suuriin eroihin työssäoppimisen laajuuksissa. Jatkossa saadaan kokemuksia ja palautetta sekä opiskelijoilta, miten tämä vaikuttaa osaamisen kehittymiseen.

- Välinehuoltoalan, perustason ensihoidon ja hyvinvointiteknologian kokeilut toteutetaan **ammattillisissa perustutkinnoissa**. Nykyisen lainsäädännön mukaan ammatillisen perustutkinnon suorittaneella on laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin sekä erikoistuneempi osaaminen ja työelämän edellyttämä ammattitaito vähintään yhdellä osa-alueella (1998/639, 4§). Kokeilujen edistyessä on arvioitava, täyttyvätkö ammatillisen perustutkinnon määritelmän mukaiset vaatimukset kokeilututkinnoissa.

5 LIITTEET

LIITE 1. Kokeilujen käynnistymisen suunnitelmat vuosille 2016–2019

Koulutuksen järjestäjä	Tutkinto (suunniteltu aloitettavaksi)	Kokeilun toteutusmuoto	Tutkinnon arvioitu alkaminen	Tutkinnon arvioitu päättyminen	Aloituspaikat
Helsingin kaupunki, Stadin aikuisopisto	Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, perustason ensihoidon osaamisala	Näyttötutkinto, oppilaitosmuotoinen	09.05.2016	30.09.2018	20
Helsingin kaupunki, Stadin aikuisopisto	Välinehuoltoalan perustutkinto, välinehuoltaja	Näyttötutkinto, oppilaitosmuotoinen	08.08.2016	31.05.2018	16
Helsingin kaupunki, Stadin aikuisopisto	Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, perustason ensihoidon osaamisala	Näyttötutkinto, oppisopimus	01.09.2016	31.12.2017	20
Helsingin kaupunki, Stadin ammattiopisto	Välinehuoltoalan perustutkinto, välinehuoltaja	Ammatillinen peruskoulutus, oppilaitosmuotoinen	08.08.2016	31.05.2018	18
Helsingin kaupunki, Stadin ammattiopisto	Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, perustason ensihoidon osaamisala	Ammatillinen peruskoulutus, oppilaitosmuotoinen	11.08.2016	31.05.2018	25
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä, Jämsän ammattiopisto	Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, perustason ensihoidon osaamisala	Näyttötutkinto, oppilaitosmuotoinen	22.08.2016	21.12.2018	20
Oulun seudun koulutuskuntayhtymä, Oulun seudun ammattiopisto	Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto, hyvinvointiteknologiaan painottuva osaamisala	Näyttötutkinto, oppilaitosmuotoinen	08.08.2016	31.05.2018	18
Oulun seudun koulutuskuntayhtymä, Oulun seudun ammattiopisto	Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, perustason ensihoidon osaamisala	Ammatillinen peruskoulutus, oppilaitosmuotoinen	10.8.2016	31.12.2019	24
Päijät-Hämeen koulutuskonserni, Koulutuskeskus Salpaus	Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto, hyvinvointiteknologiaan painottuva osaamisala	Ammatillinen peruskoulutus, oppilaitosmuotoinen	01.08.2016	31.12.2018	25
Savon koulutuskuntayhtymä, Savon ammatti- ja aikuisopisto	Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, perustason ensihoidon osaamisala	Ammatillinen peruskoulutus, oppilaitosmuotoinen	11.08.2016	31.05.2019	24
Savon koulutuskuntayhtymä, Savon ammatti- ja aikuisopisto	Välinehuoltoalan perustutkinto, välinehuoltaja	Näyttötutkinto, oppilaitosmuotoinen	04.01.2016	23.12.2017	16
Seinäjoen koulutuskuntayhtymä, Koulutuskeskus Sedu	Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, perustason ensihoidon osaamisala	Ammatillinen peruskoulutus, oppilaitosmuotoinen	08.08.2016	31.05.2018	25
Tampereen ammattiopisto, TREDU	Kone- ja metallialan perustutkinto, hyvinvointiteknologiaan painottuva osaamisala	Näyttötutkinto, työvoimakoulutus	11.4.2016	130 työp.	7
Turun kaupunki, Turun ammatti-insituutti, Aikuiskoulutus	Välinehuoltoalan perustutkinto, välinehuoltaja	Näyttötutkinto, oppilaitosmuotoinen	12.09.2016	23.05.2018	20
Yhteensä					278

Sastamalan koulutuskuntayhtymä on ilmoittanut, että on aloittamassa elokuussa 2016 tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinnossa hyvinvointiteknologiaan painottuvan osaamisalan mikäli Opetushallitus myöntää kokeiluille jatkoajan vuodelle 2019.